Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 188. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 30-го ВЕРЕСНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 30, 1954. No. 188. VOL. LXI.

ЗДА ПЛЯНУЮТЬ ЗБІЛЬШИТИ БОЙОВУ СИЛУ АРМІЇ

СТІВЕНС І РІДЖВЕЙ ПРОПОНУЮТЬ ЗБІЛЬШИТИ ЧИСЛО ДИВІЗІЙ ДО 23

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер відбув розмову з секретарем армії Робертом Т. Стівенсом і шефом штабу армії генералом Метью Б. Ріджвеєм в справі скріплення бойової сили армії. Вони обидва пропонували зміни в організації армії в тому напрямку, щоб збільшити число бойових дивізій американської армії з теперішніх 19 до 23. (Під час війни в Кореї американська армія мала 20 дивізій). Стівенс заявив на пресовій конференції після розмови з президентом, що незабаром оголосить більше про ті пляни для збільшення бойових одиниць американської армії. Генерал Ріджвей заявив на пресовій конференції, що атомова війна вимагає збільшення, а не зменшення, якби дехто думав, бойових одиниць армії, бо атомова зброя зможе знищити цілі армійські одиниці, які треба буде негайно заступити новими формаціями. Бойова лінія, казав Ріджвей, мусить бути глибша, те саме відноситься і до ліній постачання. Стівенс говорив про те, що число бойових дивізій збільшується, але число вояків в армії буде зменшене, згідно з дотеперішнім пляном. Чотири дотеперішні вишкільні дивізії мають бути перемінені в бойові одиниці, казав Стівенс. 30 червня цього року армія мала 1,404,598 вояків, а в червні 1955 року цей стан має зменшитися до 1,173,000 вояків. Стівенс заперечив поголоски про те, що ЗДА мали б забрати з Европи своїх шість дивізій. Стівенс сказав, що непередбачені більші зміни в бюджеті армії, який виносить 10,200,000,000 долярів. Ріджвей відмовився відповісти на запити, чи ЗДА вважають конечним боронити острів Квімой коло Формози. Він казав, що це справа політична і на це питання повинні відповідати політики. Недавно адмірал Артур В. Радфорд, шеф Об'єднаних Штабів заявив, що острів Квімой дуже важний для оборони Формози. Ріджвей заявив, що ЗДА мусять мати відповідне число резерв, і то вже в найкоротшому часі, які можна було б кинути там, де їх було б потреба. Президент видав зарядження про збільшення дисципліни в оборонних силах ЗДА. Згідно з цим зарядженням президента збільшилося число випадків, за які грозить негонорове звільнення з військової служби. Сюди зараховано і ту провину, коли вояк не повернеться на визначений час до своєї формації з відпустки.

Засада масової відплати не скасована — каже Радфорд

Дітройт, Міш. — Голова Об'єднаних Шефів Штабу адмірал Артур Радфорд, промовляючи на зборах Економічного Клюбу в Дітройті, заявив, що засада масової відплати комуністичним агресорам не скасована, хоч проти неї дехто виступає. Заява адмірала Радфорда була відповіддю на розмови в ЗДА про справу оборони острова Квімой, а також осторогою комуністам, які повинні вгадувати, коли ЗДА можуть скористати з засади „масової відплати". Радфорд сказав, що ЗДА після закінчення війни в Кореї прийняли два рішення в справі оборони проти комунізму. 1. Будувати свою оборонну програму, розраховану на довший час і 2. „Створити велику можливість негайної масової відплати" там, де це буде потрібне. Щодо другого пункту, то Радфорд сказав, що ЗДА не дозволять в майбутньому ворогові вибирати терени боїв, які для нього найвигідніші. Адмірал заявив, що ЗДА мають не тільки атомову бомбу, і тому зможуть здійснювати відплату ворогові також і іншими родами зброї. Тому не вірно дехто гадає, що ЗДА залишили свою політичну засаду масової відплати, бо ця засада й надалі зобов'язує. ЗДА забрали деякі свої війська з Кореї, але це не означає те, що вони не цікавляться Кореєю, а те, що вони поширили своє зацікавлення й на інші країни, бо комуністична загроза ґльобальна. Радфорд заявив, що оборона острова Квімой дуже важлива для оборони Формози.

Будують третю радарову сітку на північ від підбігунового кола

Вашинґтон. — Уряди ЗДА і Канади одночасно повідомили про те, що між ними прийшло до згоди в справі будови третьої радарової охоронної лінії, яка йтиме далеко на північ від північного підбігунового кола. Перша радарова лінія вже готова і йде від Атлантику до Пацифіку вподовж Канади, трохи на південь від міста Вінніпеґу. Другу лінію викінчують, — вона називається Середньо-канадійською лінією. Третя лінія має йти північною частиною Аляски та північним узбережжям Канади і буде називатися „Завчасна Осторога". Ця лінія буде віддалена від Шікаґа на 1,800 миль. Вже ведуться переговори про устійнення місця, кошти, і способи будови цієї лінії. Теперішні совєтські бомбовики, які летять 300 миль на годину, мусіли б летіти до Шікаґа шість годин після того, як про них мешканці цього міста вже були б повідомлені.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** висловив співчуття американського народу японському імператорові з приводу жертв тайфуну: „Дозвольте мені говорити в імені американського народу і висловити найщиріші співчуття тим японським родинам, які мали жертви внаслідок тайфуну, що навістив Вашу країну, спричинивши таке велике число людських жертв".

● **Конґресмен** Петрік Дж. Ґіллінґс, який відвідав Ґватемалю, заявив, що ґватемальські комуністи поховали стільки зброї, що зможуть озброїти дві дивізії війська. Ґіллінґс припускає, що комуністи в слушний час спробують зробити в Ґватемалі переворот.

● **Міський урядовець** в Ню Йорку наказав вивезти з повітового бюра комуністичної партії при 99-тій вулиці все умеблювання, книжки, брошури та всі папери, бо цю частину міста будуть перебудовувати і всі будинки розбиратимуть. Комуністи майже не вживали цього бюра, що містилося в п'ятьох кімнатах, і впродовж місяців сусіди не бачили там нікого.

● **Мільйон нюйоркців** вітали на Бродвеї дружину „Джаєнсів", яка здобула прапор Крайової Ліґи. Грачі їхали в відкритих автах шляхом героїв до Ситі Голлу, а на них сипалися з вікон шматки паперу. З товпи чути було й оклики прихильників дружини — суперників „Єнків" і „Даджерс-ів", але переважали вигуки на честь „Джаєнсів".

● **Президент Айзенгавер** виявив американським жінкам „рецепти", як приготовляти тушене м'ясо („біфстю"), в чому він є спеціялістом. До цієї смаковинки треба у відповідних пропорціях: воловини, ірляндських малих картопель, малих морков, малих цибуль, свіжих помідорів, в'язанки різної зелени, соли, перцю та ще деяких приправ.

Помер сен. МекКарран

Говторн, Невада. — Нагло помер 78-річний демократичний сенатор із Невади Петрик Антоні МекКарран, якого знали всі під скороченим прізвищем Пета МекКаррана. Він виголосив промову на зборах громадських урядовців і впав на землю, коли виходив із залі зборів. Пет МекКарран був сенатором від 1933 року і ще мав ним бути до 1956 року. Приятелі покійного заявляють, що він мав знову кандидувати в 1956 році. МекКарран був противником президентів Рузвелта і Трумана, бо належав до правого крила Демократичної Партії. Він ще недавно перед смертю заявив, що і далі підтримує сенатора Дж. МекКарті. МекКарран виступав проти ліберального закону з 1948 року про допущення до ЗДА більшого числа переміщених осіб з Европи. Проти його закону про Внутрішню Безпеку поставив вето президент Труман, але Конґрес потрібною більшістю знову прийняв цей закон і він обов'язує і досі. Тепер демократи мають в Сенаті тільки 46 сенаторів, республіканці 48, а ще є один незалежний сенатор Вейн Морс з Ореґону.

Ачесон проти обмеження влади президента

Ню Гейвен, Конн. — Бувший державний секретар за президентури Геррі Трумана, Дін Ачесон, написав статтю до квартальника „Ди Єйль Ревю", в якій виступає проти обмеження влади американського президента в ділянці закордонної політики, як це пробував зробити 83-ій Конґрес. „Кожна спроба, пише Ачесон, порушити владу президента ЗДА в ділянці закордонної політики, — матиме шкідливі наслідки", захитає наше значення в закордонній політиці світу і буде небезпекою для цієї країни. Ачесон пише, що Конґрес має можливість впливати на закордонну політику президента.

ВІДЗНАЧЕНО 45-РІЧЧЯ ВІДДІЛУ УНС В ОБУРН, Н.Й.

Обурн, Н. Й. — Місцеве Товариство „Запорозька Січ", 283-ній відділ Українського Народного Союзу обходило минулої суботи і неділі, 25 і 26 вересня, 45-річчя свого існування, праці і розвитку. Роковини відзначено низкою імпрез, у яких від Головного Уряду УНС взяли участь гол. секретар Григорій Герман та головний радний Василь Гузар. Ювілейні святкування започатковано в суботу, 25-го вересня, концертовою програмою, з виступом хору „Боян" і опісля спільною забавою. Наступного дня, в неділю 26 вересня вполудне, відправлено з нагоди цього ювілею Службу Божу та Панахиду за померлих членів, а опісля відбувся спільний обід, в якому взяло участь понад 400 гостей. На обіді, який започаткував молитвою Всч. о. В. Осташ та яким проводив п. Андрій Хований, були репрезентовані місцеві відділи УНС чч. 38 і 202, як теж відділи УНС з Рачестер (316 і 367) та з Сиракюз (ч. 39). Головну промову на обіді виголосив гол. секретар УНСоюзу п. Г. Герман. Імпреза відбулася в місцевому Народному Домі.

Любомир Кузьма на мистецькій виставі в Ню Йорку

Ню Йорк. — У відомій ґалерії „Караван", у якій вже з успіхом брав участь наш мистець Ю. Романчук, у цьогорічній груповій осінній виставі взяв участь ще другий український мистець, п. Любомир Кузьма. На кількадесять виставлених образів, Ню Йорк Таймс у своїй рецензії відзначив окремо тільки кілька імен, між ними й ім'я Любомира Кузьми за його олійний образ „Туліпани".

Облив бензиною і підпалив українського фармера

Феніксвілл, Па. — 45-річний український фармер Семен Бояк, що перебуває у Феніксвіллському шпиталі, оповів жахливу історію. До його фарми приїхав знайомий чоловік, ввійшов до хати, облив його бензиною і підпалив цигаркою, яку тримав у руці. Бояк боїться назвати ім'я того злочинця, але обіцяє це зробити перед смертю. Охоплений полум'ям Бояк не міг вийти з хати, бо злочинець тримав знадвору двері. Бояк вискочив з хати через вікно, і погнався за злочинцем, але він вскочив до авта і втік. Авто, що проїздило повз фарму Бояка, завезло його до шпиталю. Його скіра попечена на 90 відсотків, і він перебуває в критичному стані. Боякова жінка і два сини не були вдома, коли стався цей злочин. Огонь спричинив шкоду на 10,000 долярів в домі Бояка. Бояк — це новий іміґрант. В шпиталі він розмовляв з журналістами при допомозі перекладача, яким був парох Греко-Католицької Церкви в Монт Клер о. Павло Шоґан.

У ЛОНДОНІ РАДЯТЬ 9 МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

Лондон. — У Лондоні відкрито міжнародну конференцію, що її — згідно з голосами преси — вважається одною з найважніших конференцій після закінчення другої світової війни. Міністри закордонних справ Англії, ЗДА, Франції, Західньої Німеччини, Італії, Голляндії, Бельгії, Люксембурґу і Канади з'їхались до Лондону, щоб зліквідувати кризу, яка настала після того, як французький парлямент відкинув Европейську Оборонну Спільноту, що передбачувала участь частинно відбудованої німецької армії по стороні Заходу. В першому дні Лондонської конференції, у вівторок 28 ц. м., вибрано англійського міністра Ідена постійним предсідником конференції. Французький прем'єр Мендес-Франс з'ясував французькі позиції, з яких найскладнішою точкою є вимога, щоб спершу полагодити французько - німецький спір за Зарщину. — Мендес-Франс зажадав теж, щоб анкаже Північно-Атлантійський Пакт (НАТО), але 50 років, на який заключено Брюссельський пакт з 1948 року, куди тепер мається прийняти Західню Німеччину й Італію. — (Брюссельський пакт охоплює до цього часу Англію, Францію, Голляндію, Бельгію і Люксембурґ). Після того канцлер Аденауер висловив згоду на обмеження нової західньо-німецької збройної сили згідно з постановами колишньої Европейської Оборонної Спільноти, але виступив рішуче проти всякої „дискримінації" Німеччини й призначування її підрядної ролі в західньому бльоці. Три західні закордонні міністри конферували вже окремо з Аденауером у справі акту, що проголосив би суверенність Західньої Німеччини.

Уряд Мендес-Франса потурає комуністам

Париж. — Звільнений зі служби буцімто за непослух владі інспектор поліції Жан Дід оскаржив публічно в часописах теперішнього міністра внутрішніх справ Мітранда, що він знищив здвигнену великим трудом службу безпеки у відношенні до комуністів. Інспектор Дід дістав був від одного з аґентів своєї контррозвідки, що вкрутився до комуністичних рядів, документ, що доказує знамениту поінформованість комуністів про всі кроки уряду, включно з добуванням протоколів з тайних засідань Комітету державної оборони. Прихильники Мендес-Франса кажуть, що виступ Діда проти Мендес-Франса — це згори запляннований крок збоку опозиції, яка хоче повалити Мендес-Франса. З другого боку, його противники звертають увагу, що комуністи голосували були за прийняттям до відома програмової декларації Мендес-Франса, вони голосували в його користь у зв'язку з Женевською конференцією, вони провалили Европейську Оборонну Спільноту при „невтральності" Мендес-Франса, врешті тепер комуністи дістали дарунок від уряду Мендес-Франса у постаті дімісії найбільшого їх ворога в політичній поліції, Жана Діда.

Поляки підступно заарештували американську родину

Вашинґтон. — Колишній високий старшина ославленої комуно-польської „служби безпеченьства", званої у Польщі глумливо „безпекою", Юзеф Святло, який ще 5 грудня мин. року втік до Західнього Берліну, розкрив в деталях таємницю, як щезла ціла американська родина Ноель, Герта і Герман Філд. Ноель і Герман Філди — це два брати-інженери, що перебували в Чехословаччині ще від 1946 року. Вони хотіли відвідати своїх приятелів у Варшаві, але їх кореспонденцію з тими поляками перехопила тайна польська поліція. Як виходить із зізнань Святла, польський уряд видав візи родині Філдів із згори прийнятим пляном арештувати їх і пов'язати з мадярським процесом проти колишнього мадярського комуністичного достойника Райка, арештованого ніби як американського „шпиґуна". Таким чином родина Філдів впала жертвою подвійної провокації, комуно-польської і комуно-мадярської. Прибрана донька Філдів, Еріка Глязер, заміжня Валлях, теж американка, щезла 26 серпня 1950 року, коли поїхала до Східнього Берліну, щоб на власну руку робити пошукування за своїми прибраними батьками. Хоч Святло був переслухуваний американськими чинниками вже більше, як пів року тому, проте щойно тепер виявлено всю цю справу, коли американський уряд вислав дві ноти — до мадярського і до польського урядів, з точним переданням зізнань Святла, в яких подано всі подробиці арештування родини Філдів у Варшаві, на летовищі, з якого вони мали відлетіти до Праги. Один з тих американських інженерів перебуває ще тепер у підваршавській в'язниці.

ІТАЛІЯ І ЮГОСЛАВІЯ ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО ТРІЄСТУ

ЗЛІКВІДОВАНО ДАВНІЙ СПІР, ПРИЙНЯВШИ ЗАПРОПОНОВАНИЙ АМЕРИКОЮ КОМПРОМІС. — БУДЕ СКРІПЛЕНА ОБОРОННА СИЛА ЗАХОДУ.

Вашинґтон. — Між Італією і Юґославією прийшло до компромісу у справі Трієсту і цим поладнано давній спір, який дуже погано відбивався на оборонній силі Заходу. Згідно з цим компромісом обшир Трієсту буде поділений між обома згаданими державами, при чому т. зв. зона „А" разом із містом Трієстом, де тепер перебувають американські й англійські війська, перейде під італійську адміністрацію, а зона „Б", що вже знаходиться під юґославською адміністрацією, залишиться при Юґославії. Неполаднаний спір за невеличку оселю Ляццаретто зліквідовано, прийнявши теж принцип поділу тої маленької території, при чому тільки коло 3,000 осіб переселиться, згідно з їх волею, на юґославську чи італійську сторону. З початком жовтня має бути скликана офіційна конференція, мабуть у Лондоні, де обидві сторони підпишуть ту умову, з ґарантією трьох західних альянтів. Після тої умови американсько-англійські війська у силі коло 8,000 мужви залишать обшир Трієсту. Порт Трієсту буде зінтернаціоналізований для вільного вжитку всіх народів, а права італійської меншини в Юґославії, як і юґославської в Італії будуть застережені окремою точкою договору.

Те порозуміння по суті покривається здебільша з постановою Англії й ЗДА, проголошеною 8 жовтня 1953, але тоді Юґославія загрозила вмаршувати військом на зону „А", якщо ввійдуть туди італійці, закидаючи Англії й Америці, що вони вирішили передати зону „А" Італії односторонньо, без попередньої згоди Юґославії. Наслідком тої погрози Англія і Америка стримали виконання своєї постанови і розпочали дипломатичні переговори, які тяглись аж дотепер і закінчились щойно після того, як в минулому тижні прибув до Беоґраду, а потім до Риму американський державний підсекретар Морфі. Тому це домовлення є черговою поважною перемогою американської дипломатії. Італійсько-юґославський договір буде предложений Раді Безпеки Об'єднаних Націй, де він напевно зустрінеться з гострим протестом Совєтського Союзу. Згідно з мировим договором, що його підписано після другої світової війни з Італією, обшир Трієсту мав був стати „вільною територією" під ґарантією Об'єднаних Націй і під правлінням губернатора, що його назначить Рада Безпеки Об'єднаних Націй. Але така концепція стала нереальною після того, як неможливо було знайти відповідного кандидата на губернатора, бо кожну кандидатуру західніх держав відкидали Совєти. Тому, що Італія належить до НАТО, а Юґославія підписала військовий пакт з двома іншими членами НАТО, Грецією і Туреччиною, юґославсько-італійський спір поважно шкодив гармонійній співпраці західніх держав. Тепер є всі дані, що прийде до тіснішої політично-економічної співпраці між Юґославією і Італією і на цьому виграє оборонна сила Заходу.

Комунофіли програли на конґресі Партії Праці

Скербораф. — Три резолюції, що їх зголосили комунофільські елементи на річному конґресі англійської Партії Праці, конґрес відкинув великою більшістю голосів. Одна резолюція осуджувала Південно-Східній Азійський пакт, підписаний 8 вересня ц. р. у Манілі, як засіб американської політики оточити комуністичний Китай. Делеґати, що репрезентували 2½ мільйона голосів, заявились „за", а делеґати з поверх три і пів мільйонами голосів — „проти". Ще поважнішою більшістю голосів відкинено внесок з осудом кожного азійського реґіонального пакту, що не включає комуністичного Китаю і Індії (пів мільйона голосів „за" і півтора млн. „проти"). Врешті більшістю 4½ мільйона голосів відкинено внесок, щоб американці зліквідували свої летунські бази на терені Англії (несповна 2 мільйони „за"). Конґрес уладив овацію свому лідерові, кол. прем'єрові Клементові Етлі. Цей останній, звітуючи про свої недавні відвідини в комуністичних країнах, підкреслив, що кожний, хто переговорює з СССР, може мати успіх тільки тоді, коли має силу. Підкреслюючи „ввічливість" комуно-китайців, Етлі водночас закинув комуно-росіянам грубоватість у міжнародних зв'язках.

Голл в Кореї — Тейлор на Формозі

Токіо. — Головний командувач збройних сил Об'єднаних Націй на Далекому Сході, генерал Джан Е. Голл, прилетів до Кореї, де він відбув двогодинну конференцію з президентом Синґманом Рі. Присутніми при тій розмові були амбасадорка ЗДА в Південній Кореї, Елліс Бриґс, південно-корейський прем'єр і ще кілька осіб. Предмету ані висліду тієї конференції не подано до публічного відома. Зараз після тої наради, ген. Голл вернувся до Токіо. — Знову ж командувач 8-ої американської армії генерал Максвелл Тейлор прибув на запрошення націонал-китайського уряду на Формозу для переведення інспекції націонал-китайських збройних сил.

Б. ВОЯКИ УПА ВІДВІДАЛИ Б. КОМАНДАНТА АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК У КОРЕЇ

ПРЕДСТАВНИКИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ Т-ва Б. ВОЯКІВ УПА ПЕРЕДАЛИ ГЕН. ВАН ФЛІТОВІ ПОЖЕРТВУ НА КОРЕЙСЬКИЙ ФОНД ТА КНИЖКУ ПРО БОРОТЬБУ УПА

Ню Йорк. — Представники Головної Управи Товариства Бувших Вояків Української Повстанської Армії ім. ген.-хор. Тараса Чупринки в ЗДА відвідали минулого четверга, 23-го вересня, колишнього начального команданта альянтських збройних сил під час війни в Кореї і теперішнього голову Американсько-Корейської Фундації, генерала Джеймса Ван Фліта, та вручили йому 350 долярів на очолюваний ним фонд і при цьому передали видану недавно Об'єднаним Комітетом в Ню Йорку книжку про УПА та її боротьбу за волю України. Ген. Ван Фліт живо інтересувався змаганнями українського народу, зокрема боротьбою УПА проти підступного комуністичного ворога людства, проти якого боролись теж і командувані ним війська в Кореї. Ген. Ван Фліт висловив переконання, що боротьба проти большевизму, хоч довга і скомплікована, закінчиться остаточно перемогою волелюбних народів, до перших з яких він зараховує український нарід. На завваги б. вояків УПА, що українські повстанці та український нарід, ведучи безперервну боротьбу проти большевизму в найтрудніших умовинах здержує комуністичну аґресію проти вільного світу і буде союзником йому в остаточній розправі з большевицьким імперіялізмом. Ген. Ван Фліт висловив переконання, що Америка цілком певно допоможе українським борцям за волю. Представники Т-ва б. Вояків УПА в ЗДА відвідали ген. Ван Фліта в рямках підготови до свого 5-го річного з'їзду, який відбудеться в найближчу суботу і неділю, 2 і 3-го жовтня в Ню Йорку. З тієї нагоди влаштовується в суботу ввечорі в готелі „Комадор" бенкет, на якому заповів свій виступ, крім багатьох інших високих достойників, теж і ген. Ван Фліт.

Ген. Джеймс Ван Фліт (другий зліва) в оточенні представників Головної Управи Т-ва б. Вояків УПА в ЗДА. Зліва направо: І. Соколенко, ген. Ван Фліт, М. Макаренко і М. Ярема. В руці ген. Ван Фліт тримає передану йому книжку про УПА.

В СВІТІ

● **Д-р Аль Джамалі,** представник арабської держави Іраку на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, говорив так різко про жидів, що президент Асамблеї Ван Клеффенс перервав йому і просив його вживати „поміркованого тону". Представника Ізраїлю не було з уваги на жидівські свята Нового Року, але він заявив уже пресі, що оповість Об'єднаним Націям „цілу історію арабської аґресії".

● **21-літній Франк Гедкен** — це одинокий американець, який врятувався з катастрофи японського залізничого порому, де згинули понад 1,000 осіб. Він має сильно поранене рам'я, але стан його здоров'я назагал непоганий. Врятовано японську дружину Еміко американського сержанта Чарлза Чампень, але він сам затонув.

● **Польський легкоатлет,** 22-літній Ян Мєчіковскі, який втік на Захід, оповів широко, як то Москва підпорядкувала російсько - совєтській адміністрації польський спорт і польських спортовців. „Маємо ту саму програму, що росіяни", заявив Мєчіковскі. Москва видала приказ польським спортовцям приготовлятися до Олімпійських Ігрищ на 1956 рік. Всі спортовці, що мають виступити на Олімпіяді, дістають державне утримання.

● **Два чільні єгипетські археологи,** д-р Гонейм, головний інспектор в державному єгипетському уряді старовинностей, і Камаль - ель - Маляк, керівник останніх розкопок біля великих пірамід і в долішньому Єгипті, що відкрив був „соняшний корабель" в підземній кімнаті-могилі, — виїхали до ЗДА, щоб говорити тут про найважніші новітні археологічні находки в Єгипті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЛОТОСЕВИЙ ПРАЗНИК

Як відомо, прем'єр червоного Китаю, Чу Ен-лай, гостив недавно британську робітничу делеґацію, у проводі якої був Клемент Р. Етлі, голова Партії Праці та британський прем'єр з того повоєнного часу, коли його партія повалила уряд Черчила. Як описували американські газети, в списі страв головного бенкету на першому місці був — лотос. З лотосом та його овочами зв'язана давня леґенда. Хто з'їсть овочі лотосу та п'є лотосеве вино, той попадає в мрійливий стан повного вдоволення до такої міри, що забуває навіть за свою рідну хату і за своїх вірних приятелів. Так саме розуміло багато американців участь британського приятеля в бенкеті, влаштованому в Пейпінгу „червоними убивцями". Та коли б Етлі забув за проллятy невинну кров і мільйонові жертви тільки на хвилину, тоді, як пив лотосеве вино в Пейпінгу, то можна б йому це ще дарувати. Але він далі заморочений. Він далі натискає на допущення червоного Китаю до Об'єднаних Націй і на „співжиття" з Москвою, Пейпінгом і цілим комуністичним світом. Напередодні річної конференції Партії Праці, яка саме тепер радить, Етлі з притиском заявив, що в атомовій добі немає іншого вибору, як тільки або „разом жити", або „разом згинути".

Не треба забувати, що британська Партія Праці проповідувала „співжиття" з комуністичними диктаторами і тоді, коли ще й чутки не було про атомові чи водневі бомби. Вже тоді Партія Праці йшла в робітничому міжнародному русі рука-в-руку з комуністами, що були під диктатом Кремлю, ідучи врозріз з Американською Федерацією Праці, себто з американським зорганізованим робітничим рухом, даючи тим нагоду американським комуністам та їхнім поплентачам розбивати американську робітничу солідарність, що їм навіть у великій мірі вдалося.

Під час побуту лейбуристів та Етлі в Пейпінгу американська преса перестерігала Етлі, що він готов знов прийти до влади, а тоді прийдеться йому відповідати за те, як червоний Пейпінг буде ліквідувати останки британського Комонвелту в Азії. Щойно тоді він витверезиться з лотосевого напою, але вже буде запізно. Що слова ці перестороги не були перебільшені, можна тепер переконатись з інформацій, які дістає Американська Федерація Праці з азійського терену. Ми вже писали, що ця американська робітнича установа має сьогодні найкращі відомості про комуністичну інфільтрацію в світі. Якраз тепер відбувається в Лос Енджелесі 73-річна конвенція АФПраці, на яку прибули її політичні експерти з різних країн світу. З звітів азійських доповідачів виявляється, що в той час, коли Етлі та лейбуристи пили лотосеве вино та говорили про „мир" і „торгівлю", в Пейпінгу постала „військова академія", на взір американського „Вест Пойнту", щоб виховувати офіцерів для „міжнародної армії", яка мала б відіграти в Азії подібну ролю, яку призначила Москва „Міжнародній Бриґаді" під час громадянської війни в Еспанії. Іншими словами, була б це армія, що мала б на цілі зліквідувати в першу чергу решткн Британії в південно-східній Азії. В плянах Пейпінгу намічені нові війни і повстання, але льокальні, які мали б бути ділом самого населення, а не Пейпінгу чи Москви. Допомагали б тим повстанням „добровільці" під проводом офіцерів, вишколених в Пейпінгу росіянами. Американська Федерація Праці готовляє в цій справі окремий меморіял до американського уряду, теж з домаганням незалежности та територіяльної непорушности азійських країн, що будуть незабаром загрожені мільйоновою „міжнародною армією", яка піде їх „визволяти". Віктор Різел, який подає цю інформацію з конвенції АФПраці, радить тепер порівняти протикомуністичне наставлення американської несоціялістичної робітничої організації з становищем британської соціялістичної Партії Праці та її провідника Етлі, що на бенкеті в Пейпінгу подав руку на згоду китайським убійцям і це заявив, що Партія Праці допомагатиме їм в кожний час своїм досвідом. Різел кінчить свої завваги здоволенням, що американське робітництво відчуває, що „співжиття не є життям" і що глядить з „погордою" на тих, хто хотів би бути в теперішньому світовому конфлікті „нейтральним".

ПЕРЕДВИБОРЧА ЕВОЛЮЦІЯ АЙЗЕНГАВЕРА

Безупинна критика передвиборчої тактики президента Айзенгавера призвела його зміни способу думання в користь партійности, як це виявилося в його промові на голивудському стадіоні у п'ятницю минулого тижня. До його відвідин Каліфорнії, де він провів три дні на вигопошуванні промов і на розмові з журналістами та партійними республиканськими провідниками, президент, як виходило з його давнішої тактики, стояв на тому становищі, що він повинен мати у Конгресі більшість, яка була б прихильна його законодавчій програмі і це само вистачало б для успіху його адміністрації.

Беручи до уваги кампанію президента Айзенгавера, деякі республиканські провідники старої школи виступили з одвертою критикою проти нього, пригадуючи йому, що така тактика довела його вже до помилкового думання, що він може давати підтримку особам, які не мають популярности серед республиканців. Наслідок цього може бути такий, що республиканці старої школи не підтримають особистих прихильників президента при найближчих виборах, і це доведе до послаблення Республиканської партії в найближчій майбутності.

Найближчі дорадники Айзенгавера, очевидно, мусіли призадуматися поважно над цією критикою і це спричинилося до зміни його поглядів на ролю і відповідальність партії, що опинилася при владі. Ці погляди з'ясував президент у своїй голивудській промові так:

Якщо Конгрес буде контрольований однією партією, а виконна ділянка уряду іншою, то вашінґтонська політика буде диволгядом. Серед таких відносин поведінка уряду переміниться в грище для безконечного змагання за партійний успіх — тобто у безконечні партійно-політичні маневри, в застій та безділля — за половинні успіхи або й за безуспішність.

Ці слова виявили політичні знавці так, що президент вимагає тепер вибору самих республиканців, прихильних політиці президента, з цією метою, щоб можна було ствердити, що наділі відповідальний за успіхи або неуспіхи всього уряду, чи, як в Америці пишеться, „адміністрації".

З такої вимоги президента виходить, що йому при виконуванні його уряду потрібна підтримка Республиканської партії, яка повинна становити більшість у Конгресі, бо тільки в такому випадкові загал населення зможе, після скінченої чотирирічної каденції, осудити, хто був справді відповідальний за цілість адміністрації. Якщо в найближчому Конгресі більшість буде демократів, тоді відповідальність за політику буде роздвоєна, бо законодавча влада буде в одних руках, а виконна в інших.

Цю теорію роздвоєної відповідальности обговорюють тепер у пресі, застановляючися, чи воно так справді було в попередніх Конгресах, коли то часто при виборах у „середній каденції" загал населення посилав до Конгресу більшість з партії, яка була в опозиції до обраного на чотири роки президента.

Заки ще Айзенгавер виїхав з своєю тезою про необхідність республиканської більшости при найближчих виборах до Конгресу, колишній демократичний президент Труман, відомий з свого партійного завзяття, проголосив публічно свою тезу, яка виглядає на сарказм, а саме, що Айзенгавер потребує в Конгресі демократичної більшости, бо демократи знають, що президент заслуговує на підтримку в конструктивній програмі. Одначе республиканські прихильники нової тези Айзенгавера пригадують, що в біографії Трумана, п. заг. „Мистер Президент", опублікованій книжкою перед останніми виборами, поміщений погляд Трумана на уряд президента. Труман висловив тоді думку, що Конгрес повинен бути обираним на чотири роки, отже разом з президентом, на те, щоб президент мав постійну підтримку в часі свого урядування, якої він часто не може мати, коли приходять вибори на конгресменів після двох років і коли нова адміністрація ще не була в спроможності найти шлях, яким треба йти.

З уваги на піднесену вимогу Айзенгавера, щоб обрати дальше партійний республиканський Конгрес, відомий вашінґтонський кореспондент „Н. Й. Таймсу", Артур Крок, на підставі історичних фактів доводить, що популярність президента не завжди йде впарі з популярністю його партії й тому навіть опозиційна партія, осягнувши при виборах більшість, може успішно допомагати урядуючому президентові, хоч він належить до конкуренційної партії. Отже голосування при наступних виборах не мусить бути висловом недовір'я до президента Айзенгавера на випадок, коли б загал виборців вислав до Конгресу демократичну більшість. Якщо Айзенгавер бажає здобути республиканську більшість для успіху своєї адміністрації, то, як каже Крок, він повинен „добре вдарити" демократів.

Так пише кореспондент згаданої газети мабуть тому, що Айзенгавер не навчився ще партійництва і не вміє критикувати своїх противників, даючи тим самим нагоду демократам повести гостру й успішну кампанію проти республиканців.

Ярослав Курдидик

ЯК ПЛЯН МОРҐЕНТАВА ДОПОМАГАВ МОСКВІ?

Треба признати американській пресі, що вона, як рідко котра інша преса у вільному світі, об'єктивна й багатобічна. Багатобічна вона у тому розумінні, що про кожну актуальну справу можна завжди знайти в ній, хоч може часом і дуже прикру та терпку змістом, але речеву й фахову оцінку із глибоким аналітичним підходом.

Одною із найбільш актуальних справ, що широко обговорюються в різних варіянтах, є питання, — як примернути Німеччині її повні права після програної останньої війни і змусити виконувати ту ролю, до якої вона призначена в центрі Европи, враховуючи при тому її геополітичне положення і економічний та мілітарний потенціял. У зв'язку з цим питанням аналізується не тільки ролю Німеччини у теперішній і майбутній оборонній констеляції Европи, але заговорено теж одверто й про ті всі помилки, яких допустилися альянти у відношенні до Німеччини після останньої світової війни.

Ось, наприклад, американська преса займається тепер і таким питанням, як задалеко Морґентав та його найближчі дорадники співпрацювали з Совєтами при виробленні його пляну та в якій мірі Совєти мали вплив на формування й здійснення цього пляну?

Такі поважні журнали, як „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт", подавали вже давніше, що плян Морґентава був одною із складових частин комуністичної змови, що мала на меті після війни перебрати контролю над цілою Европою.

Є познаки, які підтверджують у своєму розвої це підозріння: 1) Доказовий матеріял, на основі якого здогадний комуністичний шпигун, Геррі Декстер Гвайт, відіграв при його формуванні провідну ролю. Сьогодні вже є підтвердження, що Гвайт виготовив цей плян тоді, коли був асистентом Морґентава у міністерстві фінансів. 2) Підтвердження, як цей плян допоміг Совєтам після війни заволодіти підступно новими просторами при цілковитій пасивності збоку альянтів. При тому виходить, що Совєти намагалися заволодіти не лише Німеччиною, але загалом цілою Европою.

Коли Морґентав у серпні 1944 року виступив уперше зі своїм пляном, то з нього виходило, що його основною ціллю було поступити з Німеччиною так, щоб вона у майбутньому ніколи більше не була всилі вести проти когонебудь якусь війну. По закінченні війни, точна й об'єктивна аналіза цього пляну виявила, як він знаменито підходив до комуністичної стратегії. Виходить, що основи згаданого пляну залишилися і надалі базою совєтської політики в Німеччині.

Сенатська слідча комісія звернула окрему увагу на такі пропозиції у пляні Морґентава: — „Вдержання порядку після війни в Німеччині слід передати тим мілітарним, континентальним силам, які межують з нею. Ці сили повинні включати такі воєнні з'єднання: російські, французькі, польські, чеські, югославські, норвезькі, голляндські і бельгійські". Згідно з цим пляном, американські війська можна було у найближчому часі вивести з Европи. Немає ніякого сумніву в тому, що такого роду пропозицію Совєтський Союз прийняв був з найбільшим захопленням. Більша то частина окупаційних військ була б під комуністичною контролею, і ніхто не міг би їм перешкодити в наступі на цілу Німеччину, а там і решту Европи. І ось сенатори, члени комісії для дослідження цієї справи, ставлять питання: — Чи Гвайт, що укладав головні точки цього пляну, діяв з наказу Москви? Еліззабет Бентлі, що була, як відомо, кур'єром у совєтській шпигунській сітці, заявила перед ЕфБіАй — що Гвайт поступав так, як виявлює слідство, тобто, що він з більшою відданістю й щирістю працював для Москви, ніж для своєї батьківщини — Америки.

БУРЯ ДОВКРУГИ ФОРМОЗИ

Промови провідних політиків червоного Китаю, погрози в сторону ЗДА, концентрація військ уздовж південного китайського узбережжя, збройний напад на острів Квімой, заява президента Айзенгавера, демонстрація американської фльоти на західному Пацифіку — це все факти, які мали місце в останніх тижнях і які поставили Формозу на перший плян політичних та стратегічних роздумувань. А це могло б викликати враження, що довкруги Формози, де резидує Чіянг Кай-шек та його уряд і армія, збираються чорні хмари, які віщують бурю. І коли червоний Китай „визволення" Формози ставить на порядок дня, то рівночасно пригадують, і то з притиском, американці, що цей клаптик землі належить до групи островів, які творять важливу ланку між Філіппінами та Японією і що він стоїть під охороною американської фльоти. А це в людській мові не означає нічого іншого, як те, що червоно-китайський напад на Формозу мусить викликати китайсько-американську війну.

Але на ділі промовляє не мало фактів за тим, що ці блискавки та громи не є віщунами бурі, а радше, що воно „гримить на погоду", — що це театрально-пропаґандивні громи. Бо ніхто а тим більше червоний Китай не вірить в те, щоб він був всилі стати до війни з ЗДА. Фльота червоного Китаю неспроможна протиставитися воєнним кораблям Чіянг Кай-шека, які таки поважно загрожують морській червоній торгівлі. Супроти цього тяжко собі уявити, щоб червоний Китай пішов на риск війни і підготовляв наступ на такий бастіон, яким є Формоза. А треба знати, що на Формозі розташована 300-тисячна армія, добре вишколена та озброєна. (Чіянг Кай-шек подає її число — 1 мільйон). Ця армія та американська фльота, в сполуці з фльотою національного Китаю, дають певну запоруку, що червоний наступ був би безвиглядний. Повітряна фльота червоного Китаю не являє собою ніякої небезпеки для Формози.

Червоний наступ на Формозу міг би мати якісь вигляди тільки тоді, якби рівночасно місцеве населення підняло повстання. Але цього не можна брати до уваги, бо треба ствердити, що Чіянг Кай-шек навчився дечого з катастрофи 1948 р. А саме йому вдалося прочистити свою адміністрацію від невідповідних елементів, усунути корупцію та притягнути до армії і урядового апарату молодий, патріотичний елемент. А що найважливіше, перевів він далекойдучу земельну реформу, про що не думав у Китаї, маючи владу в своїх руках. І саме це занехаяння використали комуністи, висунувши земельну реформу як головний клич у боротьбі проти Чіянг Кай-шека. Отже вигляди викликати на Формозі повстання чи громадянську війну — ніякі.

Про це прекрасно поінформований і уряд комуністичного Китаю. Та коли, не зважаючи на це, лунає там клич про „визволення Формози", то с це не приґравка до воєнної акції, а справа, що має свої окремі політичні цілі. Політично відповідає це докладно стратегії комуністичного блоку, що намагається представити ЗДА, як „ворога ч. 1", і порізнити їх з союзниками. Це — головна ціль Москви, а тим самим і червоного Китаю. Кожний дальший наступ комуністів на південно-східній азійський континент мусів би звязати тісніше Англію з ЗДА. Формоза натомість лежить виключно в сфері американських інтересів, і що Чіянг Кай-шек там тримається, то тільки завдяки американській військовій та господарській допомозі. Не є також ніякою таємницею, що тісна співпраця американців з Чіянг Кай-шеком денервує англійців, а зокрема акції „націоналістичної фльоти, яка конфіскує вантажі червоно-китайських та „нейтральних" кораблів, невдоволення англійців тільки збільшують. В інтересі Англії вистерігатися якихбудь дальших непорозумінь з Китаєм, а зокрема після „гостювання" Етлі і товаришів в цій країні. Коли сьогодні червоний Китай веде посилену пропаганду в справі Формози, то йде тут не так про самий острів, як про те, щоб забити новий клин в американсько-англійську політику і спаралізувати південно-східний азійський пакт.

Англійська дипломатія працює вже кілька років над очищенням атмосфери у відношенні до червоного Китаю і має надію відкрити йому двері до Об'єднаних Націй. І коли червоно-китайська пропаганда кричить про „визволення Формози", висилаючи рівночасно до Лондону запевнення в своєму миролюбстві, то це тільки удари довбнею в клин, який має відколоти Англію від Америки.

Нестор

РОСІЯ БУЛА І Є ВЕЛИКОЮ В'ЯЗНИЦЕЮ

До такого висновку мусить дійти читач на основі двох останніх, восьмого і дев'ятого, нарисів колишнього довголітнього кореспондента „Нью Йорк Таймсу" в СССР, Г. Е. Селсбері. Довгий нарис-спомин у недільному числі цього часопису Селсбері присвятив питанню, як Сталін винищив майже всю „стару ґвардію" большевиків. Зокрема, він зупиняється широко над історією московського журналіста Бородіна, що довгий час перебував на Далекому Сході і був головним совєтським дорадником, а насправді і диктатором китайських комуністів.

У 1949 році Бородіна арештували й заслали до одного з концентраційних таборів біля Якутська, де він і помер. Селсбері твердить, що коли б він був пережив хоч на кілька місяців Сталіна, то його напевне випустили б, при чому покликається на приклад, що після смерти Сталіна випущено на волю жінку Молотова і летунського маршала Новікова, якого навіть привернули до активної служби в летунстві.

Арештування і заслання Новікова спричинив був син Сталіна, пияк, який став генералом летунства тільки тому, що був сином совєтського диктатора. Бородіна арештували тому, що боялися, щоб він не намовляв Мао Тсе-тунга до згоди з Тітом і до наслідування Тіта в політиці у відношенні до Москви. Причину до такого підозріння дав приїзд до Москви завзятої комуністки Анни Люїзи Стронґ, яка мала ту незручність, що по дорозі до Москви вступила була до Беоґраду і розмовляла з Тітом. А Бородін був приятелем Анни Стронґ. Про зникнення Бородіна не появилося в совєтській пресі ані словечка.

Весь східній і північний Сибір — це величезна в'язниця, адміністраційно підпорядкована органам безпеки — МВД, і поділена на три обшири: Воркута, Якутськ і Маґадан, в кожному з яких є по кількадесят таборів. В Якутську, Маґадані, Хабаровську, Чіті й Караґанді знаходяться найстрашніші в'язниці у світі. З американців, які відвідували цей північно-східній сибірський край, були — перед Селсбері — тільки Вендел Вілкі і Генрі А. Воллес. Вони обидва писали потім, що винесли зі своєї подорожі „приємне враження". Селсбері заявляє, що, побувавши там тепер, через десять років після Воллеса, отже, коли в'язничні умовини стали нібито кращі, вияснив дальше прикріше враження. Він твердить, що колишнього віце-президента і секретаря торгівлі ЗДА Воллеса возив по тому в'язничному обширі Сибіру генерал Серґей Ґоґлідзе, показуючи американському гостеві копальні міді і красу сибірської природи. Але Воллес, захоплюючись „милими" рисами вдачі Ґоґлідзе, ані тоді, під час своєї подорожі, ані потім не знав, що Ґоґлідзе — шеф таємної поліції, член Центрального Комітету Комуністичної Партії Узбекистану і фактичний поліційний диктатор велетенських теренів, перетворених на один великий концентраційний табір. Після ліквідації Берії арештовано й розстріляно в якомусь льоху і генерала Ґоґлідзе.

Всі великі публічні роботи ведені й уже переведені на Далекому Сході руками, потом і кров'ю примусових робітників. В Якутську навіть будинки совєтських газет і друкарні збудовані невільничими силами, так само у Хабаровську на 50 великих публічних робіт не було ні одної, що не базувалась би виключно від праці рук в'язнів-робітників. Сірий тамошній російський обиватель так уже звик до того явища, що вважає його за нормальне. Селсбері подає світлини з різних частин СССР — з тасмничими похмурими домами, схожими на склади товарів, але з обов'язковою дерев'яною вежею в куті для вартового із скорострілом: це все — в'язниці МВД, де караються люди, жертви режиму.

Кость Даниленко

ФРАЙШТАДТСЬКИЙ ТАБІР

(Додаток до нарису Вол. Дорошенка про СВУ)

(5)

Нелегко це було робити в ті часи. Треба було їхати до табору, як звичайний полонений, а тоді конспіративним способом вишукувати своїх земляків, пізнавати їх якість і кількість, та беручи в основі їх настрій, в дальшому опиратися на них. Так само треба було мати прихильне становище таборової команди, дати, що вирішувала справу. Добре було, коли посадили на німецьких чи австро-мадярських старшин, бо здебільше були в українській справі зорієнтовані. А попадали на тих із москалів генерала чи старшину, що тільки й мріяв про протекторат „царя батюшки", о справді, як лютий пес, навала гарчав, валив з усієї сили культом й пропонував в таборі українську фольклорну... лишити табір. І таких випадків було багато. Авторові цих рядків разом із Пилипом Кавуном з Київщини, що знав добре німецьку мову, припало відвідати надудайські табори: Екстерґом, Чот-Бай-Папа і Гаймакшір.

Пам'ятаю, як зараз, було це 24 липня 1916 року в Екстерґомі. Здавалося, все йшло, як по маслі. Відшукали багатенько своїх. Ділили конспіративно і за кілька днів опанували ситуацію та підготували своїх до скликання таборового віча. На жаль, в тому таборі був такий випадок заручилися військовою варто. Таборова площа вщерть переповнена! Гомін і напруження, бо москалі про все пронюхали й гуртом прийшли на площу. Я звернувся до присутніх з такими словами: „Дорогі земляки! Привіт вам від наших земляків у Фрайштадті. Нас зібралося там уже дуже багато. Живемо. Працюємо. Вчимося. Нам допомагають брати галичани й буковинці! Фрайштадтський табір є виключно для українців. Ми закликаємо вас, брати-українці, до нас!" Далі вже говорити ні не міг, бо загуло, заревло, заклекотало. Одразу зчинилося пекло!

— Німа! Нєтуті здесь украінцоф...
— Далой ізмєнніков!
— Запродащи проклятиє!..
— Шпіони нємєцкіє!..
— Кажи, кажи!.. балакай!.. — кричали наші.
— Мовчіть, кацапські морди!..
— Не слухай їх, земляче! Кажи! Хай їм заціпить!..

Крик, ґвалт! Нічого не розбереш... За хвилину на трибуну вискочив розлютований москаль. Він розмахував кулаками і з піною на устах кричав: — Друзья! Братья! Ми всє, значить, русскіє... значить, на фронтє с одного котелка хлєбалі... А нас, значить, раз'єдіняют своєлічетакіє! — І кріпко вилаявшися по-московськи скочив з трибуни.

— Правильно! Вєрно! Сволочи! Шпіони!
— Геть від нас чортова кацапня! — сперечалися українці, бо бачили свою перевагу.

Тим часом над мосю головою почало гурчати каміння... Зчинилась кулачна бійка. Били підряд хто кого попав. Пролунав постріл з рушниці... Всі з розбитими пиками почали розбігатися по бараках. Збори були зірвані.

Все ж таки ми залишилися в таборі. Ночами не спали, провадили роботу таким чином. Кожний полонений носив на кашкеті свій персональний номер. Підійдеш оце до когось та й запитаєш: „З якої губернії, брате?" А він буркне: „З Кієвскої!" і піде, а номерок його, що на кашкеті, вже ми записали, а по ньому легко дізнатися прізвище. Отак записували номери всіх наших земляків з усіх губерній України, а тоді викликали до комендатури, питалися згоди, складали списки і вже через два-три тижні кількасот людей колоно „експресом" до Фрайштадту, радіючи, що вирвалися, бо надокучило довбати каміння в Екстерґомі, а ще більше надокучила проклята, смердюча кацапня! Були й такі, що самі вишукували нас уночі та потаємно записувалися. Важка то була робота. Зате у Фрайштадті вони національно акліматизувалися і вливалися в національне довоєнне річище...

Крім трьох згаданих вище товариств, були ще товариства чисто матеріяльного характеру: кооператива „Власна Поміч" та фотографічне „Світло". До управи „Власної помочі" входили: Пилип Мезин із Полтави, Іван Білий із Вороніжчини, Михайло Зимницький із Харківщини. До товариства „Світло" входили: Черемис, Маринич та Йосип Казбан — усі фотографи-фахівці. Як кооперативне, так і фотографічне товариства та Мистецька Студія підготовили багато людей цих фахів. Гарно фотографували та малювали портрети й пейзажі. Виборчий „рік" у всіх товариствах, як правило, становив два місяці. Всі товариства, за вийнятком „Просвіти", мали свої власні фонди. Зокрема великих прибутків досягли „Власна Поміч" та „Світло". Всі їх прибутки йшли до центральної скарбниці й часом доходили до кількох десятків тисяч австрійських корон. На ці кошти розбудовували національно-культурно-освітню роботу в таборі, а також давали допомогу різним організаціям та особам, що їх потребували. Вся ідейна робота у Фрайштадті спиралася на власному бюджеті.

Революцію в Росії у березні 1917 року українці з Фрайштадту сприйняли з ентузіязмом і заходилися формувати полк сірожупанників у Фрайштадті та полк синьожупанників у Раштадті. А коли був створений український національний уряд у Києві на чолі з проф. Мих. Грушевським, тоді Союз Визволення України склав Резолюцію про привернення України до Переяславського трактату, і по всій Австро-Угорщині і Німеччині зібрав під нею десятки тисяч підписів, що через Ол. Скоропись-Йолтуховського була вручена Тимчасовому Урядові — кн. Львову, Мілюкову та Церетелі в Петербурзі. Ця резолюція підсилила позицію Української Центральної Ради в Києві.

У липні 1917 року з Фрайштадту всім табором, з музикою проводжали, за висловом нашого трибуна, д-ра Йосипа Охримовича „сімнадцять українських ґарібальдійців до Золотоверхого Києва", що перші на поклик Центральної Ради — через Стокгольм, Гельсінкі, Петербург їхали на Україну. Це були: поет Олекса Кобець (Варава), Зенон Басок, Василь Антоненко-Кобза, Кость Даниленко-Пархоменко, Пилип Мезин, Йосип Казбан та інші. В Петербурзі відбули місячну апробацію. А тоді „сипав ритмами вагон", як писав О. Кобець — „На Україну". Та вже в листопаді 1917 року Костя Даниленка від Харківщини по списку „Земля й Воля" посилають депутатом в Українські Установчі Збори в Києві, що через наглі політичні події не були скликані.

„Багато вже нема в живих, тоді веселих, молодих"... Майже всі учасники Союзу Визволення України — перейшли підсовєтську Голготу. Покарали. Замучили. Розстріляли. Та не розстріляли духа, не розстріляли ідеї, за яку вони склали на вівтар Батьківщини свої буйні голови, як передові патріоти!

Я коротко розповів тільки про один Фрайштадтський табір, а їх було чотири. Яку колосальну роботу проробив свого часу Союз Визволення України, про це напише його майбутній історик не один грубезний том.

(Кінець)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Міннеаполіс, Мінн.

Величавий концерт.

У неділю вечером, 19 серпня ц. р., в м. Міннеаполісі, в дуже гарній залі, в якій було біля двох сот глядачів, відбувся величавий концерт, з участю високомистецьких сил Міннеаполісу — Сен Пол, який своєю красою можна сказати перевищував усі численні концерти, що відбувалися на цьому терені у минулому.

Необхідно підкреслити, що програма концерту була глибоко продумана й надзвичайно цікава і від початку й до кінця була для глядачів великою насолодою, про що переконували довго невгаваючі оплески.

Ще зовсім молода п-на І. Вдовиченко мило й з багатонадійною майстерністю виконала на піяні „Місячну Сонату". О. М. Поліщук приємним і сильним басом проспівав дві пісні: „Ой, чого ж ти дубе" й пісню Карася з опери „Запорожець за Дунаєм", збуджуючи в слухочів великі національні почуття радости й смутку з історії українського народу. Пані М. Кротюк зворушливо продеклямувала: „І ти колись боролась". Дуже вправним і гарним голосом п. О. Бринь, проспівала дві пісні: „Серенаду" і „Плавай, плавай, лебедонько". Талантовито, з великим чуттям, п. Я. Корсунський продеклямував „Білоруси". Пані В. Миколаєнко з великою красою проспівала три пісні: „Горить моє серце", „Тишина" й „Ой, пливе Дунай". З високою мистецькою культурою виконав дві пісні молодий співак п. Р. Серафимович: пісня Вольфрама з оп. „Тангайзер" в німецькій мові й пісня Томського з оп. „Винова Дама". „О, не вплітай троянд" в італійській мові і „Молитву смутку" майстерно співала п. З. Мельниченко. З милою легкістю, вправністю й скромністю естонська співачка п. Л. Мікс співала в естонській мові три пісні: „Мій вівтар", „Одне благання" і „Сонце світить", за що глядачі щиро винагородили співачку оплесками, що переходили в овацію. Монтаж з поеми „Катерина" продеклямувала п. О. Колісниченко, глибоко зворушуючи душу вмілою передачею живих картин деклямованого. Деклямація п. О. Колісниченко вражала чистотою і красою української мови. На завершення сольових виступів, відомий оперовий співак п. О. Мартиненко з великою красою і мистецтвом виконав дві пісні: арію Остапа з оп. „Тарас Бульба" й арію Ріголето з оп. „Ріголетто". Бурхливими оваціями публіка двічі викликала співака, змушуючи його виконати ще дві пісні поза програмою.

На закінчення програми репрезентаційний хор парафії св. Юрія Переможця, в складі 34-х осіб, під керівництвом досвідченого диригента о. М. Бриня, гарно виконав п'ять пісень: „Повій вітре", „Зашуміла ліщинонька", „Зайчику", „Рости квіте" й „Ой, устану я в понеділок". Акомпаніювали на піяні пп. Є. Верецька, Л. Мартиненко й З. Мельниченко.

Всіх виконавців концерту обдаровано квітами.

о. М. Годинський

Дітройт, Міш.

Праця у новому осінньо-зимовому сезоні.

Українська Школа.

Після гарячо - задушливого мішіґенського літа, настала осінь, — час, у якому наша зорганізована громада інтенсивно розгортає суспільно-громадську працю на користь всього українського суспільства.

Перш усього з початком нового шкільного року шкільну дітвору та доростаючу молодь треба було післати до Українознавчої Школи. Т-во „Рідна Школа", яке опікується Українознавчою Школою, заздалегідь провело відповідну підготову, організацію, як самого товариства, так і школи. На сам початок нового шкільного року, а точніше в неділю 5-го вересня відбулось Рідношкільне Віче, на якому відпоручник Шкільної Ради при УКК я. Б. Романенчук виголосив цінну доповідь на рідношкільні теми дуже актуальну не лише на нашому терені, але взагалі, де лише існують українські громади. Віче ще більш посилило рідношкільну акцію серед нашої громади, про що можуть сказати дані, що учнів до Українознавчої Школи на цей рік вписано двічі стільки, як минулого року. На цьому акції не припинено, але навпаки, вона посилюється, щоб охопити максимум шкільної молоді. В ході праці виринула нова проблема, а саме приміщення, де можна б проводити нормальне навчання. Спроби примістити Українознавчу Школу в параф. школі, не принесли бажаної цілі. Українознавчу Школу приміщено в будинку міської публічної школи, недалеко Українського Народного Дому, при вул. Мартін, яка відступила 4 кімнати для навчання української мови. Тим чином здобуто можливість почати нормальне навчання в школі з днем 18-го вересня, як було заплановано.

Як кожна громадська установа, тим більше Рідна Школа, яка удержує Українознавчу Школу, стала перед новою проблемою, а саме роздобути фінанси на ведення своєї праці. В цьому вийшло на зустріч наше свідомо-патріотичне жіноцтво, зорганізоване у жіночій секції при Рідній Школі. З його ініціятиви улаштовано в неділю 12-го вересня „Рідношкільний фестин". Наше громадянство зрозуміло вагу Рідної Школи і своєю громадною участю допомогло розв'язати матеріяльну сторінку Т-ва. Праця жіноцтва, як також ряду активних членів Т-ва, увінчалась вповні вдоволяючим успіхом, бо майже пів тисячі долярів прибутку з фестину розв'язало фінансові труднощі Т-ва.

Збірка Національного Датку.

Упорядкувавши шкільництво, Дітройт віддає свою увагу не менш важливій ділянці нашого суспільства, а саме збірці Національного Датку для Українського Народного Фонду на 1954 рік. В тій цілі Відділ УКК скликав нараду делеґатів організацій — членів Відділу на день 11-го вересня ц. р. Збіркою Нац. Датку з рамени Відділу УКК займається окрема комісія, очолювана п. Т. Винничуком. Цей же, замість відпочивати від щоденної праці, у літній час виготовлював пляни та підготовляв збіркову акцію. Дбайливо та всебічно обміркований плян представив зборам, які його беззастережно прийняли. Згідно з пляном, Дітройт поділено на окремі райони і до кожного з них призначено збірщика. Збірщиків забезпечено адресами та квітами. Вже з кінцем цього місяця збірщики почнуть працю в терені, відвідуючи громадян по їхніх домах та улегшуючи цим способом сплату Нац. Датку. Збірку в районах проводитимуть: О. Лободоцький, В. Верещинський, Я. Базюк, Г. Дробний, В. Зубар, Т. Винничук, П. Сотник, М. Дудун, В. Керницький, В. Дірбоян, В. Ковалишин. В Гайлен Парку — В. Скільський. Серед Української Православної Громади Ф. Гузіль. Між „бизнесменами" — Т. Михальчук, в середовищі українських професіоналістів І. Іванчук. В. Ділик вестиме акцію та проводитиме збірку серед членів відділів УНС. Кожної п'ятниці у вечірніх годинах п. Л. Федик збиратиме Нац. Даток в Українськім Народнім Домі при вул. Мартін. В книгарні М. Білоскурського при вул. Мішіґен, ч. 6440 можна сплачувати Нац. Даток навіть малими датками, а після виплачення повної суми ($10), буде видана оригінальна посвідка Централею УКК. Збірщики відмовляються всякої заплати за свій труд, що свідчить про свідомість та почуття громадянського обов'язку. Широко розгорнута акція серед товариств та організацій, запланована на найближчий час, як також радієві заклики п. І. Іванчука, голови Відділу УКК, допомагатиме збірщикам у їхній праці. З того можна зробити висновок, що справа збірки Нац. Датку поставлена на високому рівні і це дає підстави вірити, що Дітройт в цьому році під оглядом збірки Національного Датку займе передове місце серед наших громад у ЗДА.

Листопадове Свято.

Побіч того, Управа Відділу УКК підготовляє імпозантне святкування Листопадового Свята. Окремий Діловий Комітет інтенсивно підготовляє всю імпрезу, включно з Святочною Академією, яка відбудеться 7 листопада в залі Українського Народного Дому при вул. Мартін. Відрадним явищем організованого Дітройту є упорядкування святкувань Національних Свят. Весною ц. р. Відділ УКК упорядкував святкування 3-х найбільш імпозантних імпрез в цей спосіб, що Шевченківські Роковини, як імпрезу більш культурно-освітнього характеру, улаштовуватимуть організації культурно-освітні, річниці Листопадового Зриву та Самостійности і Соборности Українських Земель, як свята чисто політичного характеру, улаштовуватиме Відділ УКК, як політична організація, надаючи їм значення політичних акцій. Це упорядкування подано до загального відома окремим комунікатом в радіо та пресі. Цим робом виключено в Дітройті нездорове явище, яким було подвійне святкування Національних Свят, що мало місце в минулому. Це причиниться до гармонійної співпраці суспільно - громадських організацій нашої Метрополії.

В. П.

ПЕДАГОГІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ДІТРОЙТІ

Згідно з ухвалою Управи Шкільної Ради при Українському Конґресовому Комітеті Америки, дня 4 вересня ц. р. відбулася перша Педагогічна Конференція учителів-педагогів шкіл українознавства в Дітройті.

З доручення Управи Шк. Ради конференцію цю провів мґр. Юр. Олесницький, заступник голови Управи Шк. Ради, в порозумінні з директором д-ром М. Дольницьким. На конференції був присутній окремий делеґат Шк. Ради, член Управи і референт видавничих справ її, мґр. Б. Романенчук, який у своїм слові-привіті підкреслив велику і відповідальну місію теперішнього українського діючого вчительства на терені ЗДА і на потребу високо нести прапор і гідність нашого вчительства серед нього самого, серед учнів, батьків, і серед усього українського загалу.

На конференції було заслухано гарний змістом і цікавий реферат учительки О. Михалович на тему: „Роля батьків і школи в справі збереження української молоді". В рефераті прелеґентка заторкнула багато цікавих і актуальних тем, взявши під увагу час і простір, в якому живемо. Впливи зовнішнього оточення — згубні і загрожуючі повним відчуженням нашій молоді. — Чинники, що у великій мірі можуть стримати це зло, — це гарна українська родина — мати, як шматок України на чужині. Далі — любов і прив'язання до Рідної Церкви, — українська школа і рідна поважна книжка та добре продумана плянова праця українських молодечих та жіночих організацій під проводом фахових і досвідчених їх виховників. Збереження і дбайливе плекання здорових родинно - побутових, церковно - релігійних та національно - культурних традицій, як також глибоке знання багатовікової християнської культури рідного народу, поруч із ґрунтовним вивченням - знанням підставових предметів українознавства — забезпечити не лише любов, але й тривкий духовий зв'язок нашої молоді з Рідною Землею, — мертвими, живими й ненародженими ще синами й доньками її.

У зв'язку з інформацією делеґата Шк. Ради про стан і положення українознавчих шкіл і курсів в ЗДА, та про працю Шк. Ради, як також у зв'язку з інформацією дир. д-ра М. Дольницького про плян праці в обох Школах Українознавства в Дітройті на 1954/55 шк. рік, наступив фаховий обмін думок присутніх на конференції.

В обміні думок звернено увагу на вироблення програм навчання, пристосованих до нових обставин шкільної праці, — на виготовлення необхідних шкільних підручників, на наладнання тісної співпраці батьків із школою; на виєднання сторінки в українській пресі для Шк. Ради і підлеглих їй шкіл і курсів; на потребу створення Народного Університету чи Інституту Українознавства з метою дальшої опіки над молоддю, що вже закінчила школу українознавства; на конечну потребу видавати дитячий журнал для наших наймевших та на створення матеріяльної бази для видавничих справ Шк. Ради і належного забезпечення нормальної її праці.

Висловленням віри й надії, що жертвенна праця сірого безіменого українського учителя має стати причиною волі України, закінчилася перша Педагогічна Конференція в Дітройті, одна із усіх п'яти, що їх заплянувала Управа Шк. Ради в ЗДА перед початком нового 1954/55 шкільного року.

Педагог

Вступайте в члени УНСоюзу!
ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"!

Зі Спорту

ДВОЦИФРОВІ ПЕРЕМОГИ „СІЧІ„ — ЕЛИЗАБЕТ І УСК-У НЮ ЙОРК

„СІЧ" (ЕЛИЗАБЕТ) — ПОЛЬСЬКІ СОКОЛИ 11:0 (5:0)

У перших змаганнях за мистецтво в новому сезоні, 26 вересня, „Січ" розгромила місцевого противника, якого перевищала у всіх лініях. Хоч грі недоставало емоційного чинника, що його родить непевність висліду у змагу зі сильним противником, проте завдяки гарним загранням січовиків, гра була жива і цікава, та корисна для „Січі", як добрий тренінґ після вакаційної перерви.

Ворота здобули: Вітюк 4, Понось 3, Біленький 2, та Сохан і Маланчук по 1.

Перший раз у змаганнях за мистецтво виступив у барвах „Січі" молодий змагун Т. Понось, що звернув на себе увагу технічним заавансуванням і доброю фізичною кондицією.

Склад „Січі": К. Гевко — С. Лютак, М. Панкевич — В. Павлюк, О. Олинець, М. Клоків — Р. Федишин, Т. Понось, М. Вітюк, В. Сохан, І. Маланчук, М. Біленький.

В наступну неділю „Січ" грає в Нюарку з Іберією.

(яз)

УСК НЮ ЙОРК — СК СВІДІШ 10:0 (3:0)

Ню Йорк, 26 вересня. — У других мистецьких змаганнях за мистецтво Національної Ліґи, УКС Ню Йорк розгромив свого противника заслужено високо, по дуже гарній і стилевій грі. Дружина шведів, яка ще у минулих роках була для УСК-у дружиною несподіванок, тим разом була слабою і хаотичною.

На тлі противника УСК заграв дуже добре. У дефензиві воротар Цьолко, хоч мало мав нагод, все ж таки трьома парадами виказав свою добру цьогорічну форму. В лінії оборони і помочі всі заграли тактично добре, а головно Шміґель, у якого крім безграничної амбіції є ще чимраз кращий вхід у гру. Сєрант, який, по короткій відсутності знову повернувся до УСК-у, є безсумніву зміцненням дефензиви.

Лінія нападу, з якої вже у перших хвилинах гри, через контузію вибув Банах, показала гру, якої ми давно не бачили. Ціла „п'ятка" нападу, короткими і приземними подачами, доходила легко під ворота противника, а там вже стріли Арндта і Павлюка кожночасно кінчалися воротами. Арндт, під теперішню пору, вибивається як пробоєвий напасник з першорядною кондицією, а Павлюк, як притомний стрілець, зі своїх „добрих часів". Продуктивними були теж і три прочі напасники, хоч у „Ґеня" Голюки було трохи забагато „трикутникового" шарму, головно при кінці змагань, тоді, коли Палій на лівому крилі, чекав лише на припадкові м'ячі.

На майбутнє і до сильніших противників, радимо застосувати лише гру коротних, приземних подач, з частішим переношенням гри на боки, з чого око глядача буде задоволене, а дружина матиме користь!

Ворота для УСК-у здобули Павлюк 5, Арндт 4 і Наливайко (головкою).

Склад УСК-у: Цьолко; Шміґель, Підгорецький; Наливайко, Сєрант, Кутний; Голюка, Копецький, Павлюк, Арндт, Палій. Відсутнім був „Коко".

ад.

УСК ІБ НЮ ЙОРК — СТЕЙТЕН АЙЛЕНД 3:1

УСК (Юньйори) НЮ ЙОРК — БІЛОРУСЬ 1:3

„ЛЕВИ" — „ГАНЗА" 4:4 (2:2).

Шікаґо, 27. 9. 54. — Другі з черги футбольні змагання відплатної рунди за мистецтво Н. С. Л. покінчилися, досить щасливим для „Левів", вислідом внічию, зокрема, коли взяти під увагу факт, що добре диспоновані німці ще 10 хвилин перед кінцевим свистком провадили 2:4! Завдяки амбітній поставі „Левів", а частинно й богині „Фортуні" — вдалося вирівняти вислід, при чому слід відмітити, що четверті ворота до „Ганзи" впали дослівно в останній хвилині гри і були такою самою несподіванкою для численно зібраної пуліки, як несподіванними були перші ворота до „Левів" на 1 хв. змагань! Назагал у порівнянні до попередної неділі — „Леви" прикро розчарували. Напад заграв о клясу слабше, а заді, ослаблені відсутністю Коханюка в першій половині, часто захитувалися. Касіян на воротах боронив непевно, пропускаючи непотрібно двоє воріт. Все ж таки найбільша вина, на мою думку, в технічно-тактичних похибках: „Леви" дали накинути собі темпо і гру, до якої зовсім не привикли. Ворота для „Левів" здобули: Куцан 2, Дахнівський I 1, Маркевич 1.

Склад: Касіян, Тищенко, Мелешко, Гладкий (Коханюк), Андрушко, Пундор, Маркевич, Куцан, Дахнівський I, Куліс I, Дахнівський II (Лоско).

Роман Дублянщя.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 70 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до УНСоюзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
БЛ. П.
Д-РА ЮЛІЯНА ВАССИЯНА
буде відправлена
в неділю, 3-го жовтня 1954 р.
в год. 12:30 пополудні
в греко-кат. церкві св. Миколая в Шікаґо
ПАНАХИДА
Того ж дня, о годині 3-ій пополудні на гр.-кат. цвинтарі св. Миколая відбудеться
ПОСВЯЧЕННЯ НАГРОБНОГО ПАМ'ЯТНИКА.
До участи у відправах запрошує Приятелів і Знайомих Покійного
СЕСТРІНКА.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Посмертна Згадка

ІВАН ДОБРОМИЛЬСЬКИЙ, член відд. 334 УНСоюзу в Клівленді, О., помер 21-го вересня 1954 р., в 59 році життя. Покійний походив з села Стара Сіль, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. До Союзу вступив 1933. Оставив в смутку дружину Анну, сина Григорія і дочку Марту і внуків, брата Михайла і сестру Марію. Рідня, Члени Т-ва та Знайомі взяли численну участь в похороннім Богослуженні відпроваджуючи тлінні останки на вічний спочинок. Похоронено на українськім цвинтарі св. Петра і Павла. — В. И. П.!

С. Морозович, секр.

ДМИТРО ДОНЬЧАК, довголітний член Б-ва св. Володимира Вел., відділ 65 УНСоюзу в Елізабет, Н. Дж., помер 17-го вересня 1954 р. Покійний родився 1876 р., в селі Воля Нижна Ясличко, повіт Сянік, Галичина. До Б-ва і УНС вступив в 1912 р. Покійний полишив 3 синів, Івана, Михайла і Семена, 3 дочки Анну, Марію і Юстину. Похорон відбувся 20-го вересня з похоронного заведення до церкви св. Володимира (грек. кат.), а відтак на цвинтар при участі Родини, Приятелів і Членів Б-ва. — В. И. П.!

А. Смит, секр.

ПРОТОКОЛ

XXIII. ЗВИЧАЙНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЯКА ВІДБУЛАСЯ В СТОЛИЧНОМУ МІСТІ ВАШИНҐТОНІ В ГОТЕЛІ СТАТЛЕР (WASHINGTON, D. C., HOTEL STATLER)

(ДОСЛІВНИЙ І ПОВНИЙ ПЕРЕБІГ КОНВЕНЦІЇ ЗАПИСАНИЙ НА 19 КРУЖКАХ „ТЕЙП-РІКОРДЕР", ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В АРХІВІ ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ УНС ПРИ 81-83 ГРЕНД СТРІТ, ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.)

(1)

Двадцять третя Звичайна Конвенція Українського Народного Союзу відбулася в місті Вашингтоні, Д. К., в тижні від 31-го травня до 5-го червня 1954-го року з такою програмою:

1. Відкриття конвенції головним предсідником УНСоюзу.
2. Звідомлення Верифікаційної Комісії.
3. Вибір голови конвенції, двох заступників голови, двох секретарів, 11 членів Виборчої Комісії і 5 членів Комісії Просьб і Скарг.
4. Назначення головою конвенції пресової комісії з трьох осіб.
5. Звідомлення головних урядників УНСоюзу, а саме: головного предсідника, заступника головного предсідника, заступниці головного предсідника, головного секретаря, головного касира, головних контролерів, головних радних і головного редактора „Свободи".
6. Дискусія над звітами головних урядників і редактора „Свободи".
7. Звідомлення Статутової Комісії; дискусія і ухвали.
8. Назначення висоти бондів і платні головного предсідника, секретаря та касира.
9. Вибір Головного Уряду УНСоюзу.
10. Звідомлення Комісії Просьб і Скарг; дискусія і ухвали.
11. Справа органу УНСоюзу „Свободи".
12. Внесення і ухвали для добра організації.
13. Ріжні справи.
14. Закриття конвенції.

У Конвенції взяли участь:

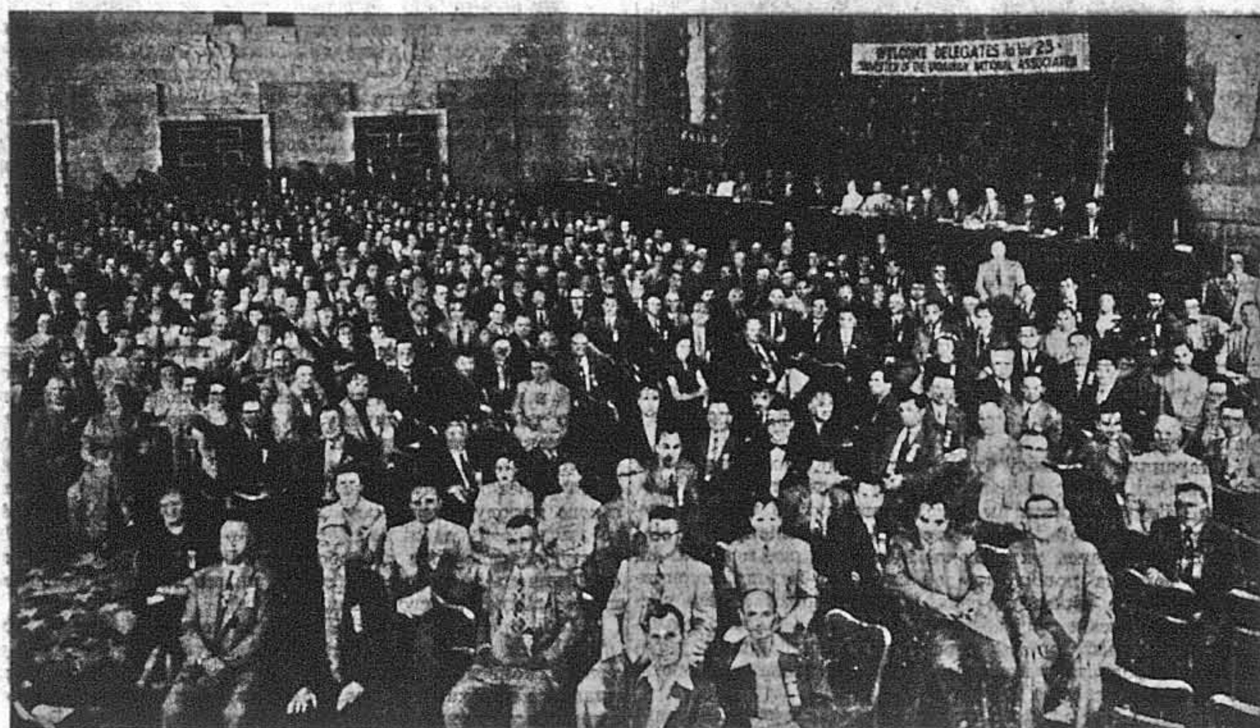
ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ: Дмитро Галичин, головний предсідник; Осип Лисогір, заступник головного предсідника; Ґеновефа Жеребняк, заступниця головного предсідника; Григорій Герман, головний секретар; Роман Слободян, головний касир.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ: Степан Куропась, Володимир Гірняк, Володимир Коссар.

ГОЛОВНІ РАДНІ: Дмитро Шмаґала, Іван Романишин. д-р Іван Василенко, Іван Кокольський, Петро Кучма, Володимир Дідик, Микола Давискиба, Тарас Шпікула, Олена Штогрин, Анна Васильовська і Василь Гузар.

ДЕЛЕҐАТИ:

Відділ	Число голосів	Ім'я і прізвище делеґата
1	3	Володимир Л. Черпега
2	3	Василь Сенькович
3	2	Данило Слободян
5	2	Павло Барнич
	2	Михайло Левицький
6—215	2	Андрій Вовк
7	3	Антін Кріль
8	2	Василь Мандзій
	2	Пилип Герасимів
9	2	Павло Нарадко
10—479	2	Василь Глива
11	2	Петро Сцілений
13	3	Михайло Демчар
14	2	Михайло Басараб
	2	Михайло П. Отрок
20	2	Осип Пригорський
	2	Матвій Прихітько
21	3	Петро Садовець
22	3	Павло Каня
23—421	2	Анна Прискович
24—450	2	Антін Кушнір
25	3	Джозефіна Гібайло
27	3	д-р Осип Утриско
28	2	Микола Бабяк
29	3	Ольга А. Малищак
30	1	Михайло Філіпс
31	2	Михайло Стах
33	2	Софія Оріх
	2	Катерина Нісевич
36	3	Софія Гунька
37	3	Анна Гнатюк
38	2	Степан Гондза
	2	Теодор Тарбій
39	2	Олекса Шмокалюк
	2	Іван Пігуляк
	2	Мирон Яворський
42	2	Михайло Ткач
	2	Василь Марущак
44	2	Василь Шишка
45	2	Микола Сеник
	2	Антін Гарасим
	2	Михайло Дубас
46	1	Іван Сквіртнянський
48—216	2	Михайло Нагребецький
49—470	2	Микола Юречків
50	2	Микола І. Сикута
51—401	1	Михайло Люлька
52	2	Дмитро Хрупалик
53	2	Марія Малевич
54	2	Антін Маланчук
55	2	Адам Ціждин
56	2	Михайло Медвідь
57	2	Григорій Недільський
	2	Михайло Винничок
59	2	Михайло Галькевич
	2	Константин Котило
60—40	1	Франко Марціновський
61—82	2	Антін Скубяк
62	2	Василь Бідей
63	2	Микола Фицик
	2	Андрій Оресік
	2	Дмитро Турко
64	3	Антін Зелінський
65	3	Іван Левчик
66—4	2	Іван Лазорчик
67	2	Іван Патуляк
69	3	Михайло Ликтей
70	2	Іван Патуляк
	2	Володимир Кушнір
71	2	Анна Іш
73—225	2	Дмитро Лободяк
75	2	Степан А. Ждан
	2	Василь Чмир
76	2	Василь Салабун
	2	Степан Мриглод
	2	Микола Хащевський
78—95	2	Іван Петрунцьо
80—111	2	Михайло Маркевич

Загальний вид на конвенцію. Понад 500 голів звернулось в бік фотографічного апарату, полегшуючи „увіковічнення" на фотографічній кліші цієї історичної події.

Відділ	Число голосів	Ім'я і прізвище делеґата
81	2	Володимир Чачка
83	2	Олекса Бабяк
	2	Роман Карбівник
84	2	Іван Сендзік
85	3	Онуфрій Костюк
86	2	Павло Саламаха
87	2	Микола Трояновський
90	3	Іван Чепа
91	2	Петро Кочірка
	2	Михайло Хаць
94	2	Іван Заблоцький
	2	Євген Зубальский
	2	Осип Мрозовський
96	2	Анна Юга
	2	Дмитро Василик
97	3	Петро Мікула
98—282	2	Іван Дудин
99	2	Яків Ільків
100	2	Андрій Цебак
102	2	Микола Декан
	2	Микола Бусько
	2	Микола Бобечко
103	2	Катерина А. Гарріс
104	3	Михайло Вітів
105	4	Степан Слободян
106	2	Михайло Попель
	2	Осип Коцовський
	2	Андрій Косович
107	2	Іван Матейчук
109	2	Микола Мороз
112	2	Марія Пасник
	2	Олена Проців
113	1	Нестор Корчак
114—425	2	о. Омелян Мицик
115	2	Михайло Благута
116	2	Михайло Стадник
117	2	Семен Кучма
120	2	Михайло Деленко
	2	Антін Кармазин
121	3	Олекса Гадз
123	2	Микола Пеціль
124	2	Олександер Бала
125	2	Іванка Подола
	2	Петронеля Яворська
126—101	2	Григорій Дидів
127	2	Павло Володка
	2	Анна Качор
	2	Ілія Була
128—442	2	Омелян Сеньків
130	2	Григорій Лучанко
	2	Михайло Коваль
	2	Михайло Кравчук
132	2	Михайло Баляс
133	3	Володимир Ґвязда
134—384	2	Анна Клим
137	3	Степан Колодруб
139—214	2	Дмитро Кошіль
140	2	Іван Кравець
142	3	Едвард Полевчак
143	3	Павло Ландяк
144—326	2	Микола Хомко
145	2	Михайло Сливчук
146	2	Панько Андрушків
	2	Максим Головчак
147	2	Василь Ракочий
	2	Іван Зазворський
	2	Іван Рудакевич
149—475	2	Марія Стецьків Дикий
151	3	Катерина Позебанчук
152—359	2	Іван Бакум
155	2	Михайло Чумер
	2	Іван Макар
	2	Іван Будняк
156	2	Володимир Волянський
	2	Микола Муляр
158	2	Юліян Павчак
	2	Михайло Баглай
161	2	Станислав Прокопович
	2	Андрій Дзюла
	2	Іван С. Антушак
163	2	Іван Потучко
	2	Микола Курко
164	3	Іван Роль
165—162	2	Наталія Корнова
167	2	Дмитро Медецький
168	3	Микола Марків

Відділ	Число голосів	Ім'я і прізвище делеґата
170	2	Павло Мелень
	2	Іван Грабар
171	2	Нел Ольсен
173	3	Микола Цицик
175	2	Іван Іванчук
175	2	Лев Футала
176	2	Осип Нісевич
	2	д-р Мирослав Сіминович
177	2	Іван Лаба
178	3	Микола М. Беднарчик
179	2	Михайло Кульчицький
	2	Петро Чулик
180	1	Ольга Зепко
182	3	Григорій Яськів
183	3	Ольга Ділин
184	1	Петро Содоль
186—429	1	Адам Д. Баволяк
187—193	2	Антоніна Чупрун
189	2	Марія Харамбура
	2	Петро Котельницький
191	3	Рассел Колодій
192	3	Матвій Політило
194	2	д-р Ярослав Падох
	2	Микола Комуницький
	2	Василь Никифорук
199—454	2	Григорій Матурняк
200	2	Євген Паращук
	2	Володимир Балук
201—228	2	Роман Тенетило
203—391	2	Іван Р. Жук
204	2	Василь Гасій
	2	Микола Гаврилко
	2	Григорій Бакуменко
206	2	Михайло Чагарин
	2	Петро Тепер
	2	Роза Борис
207—68	2	Яків Романюк
210	1	Іван Франко
211	2	Петро Телешевський
212—77	2	Катерина Бліц
213	3	Андрій Басараб
217	2	Іван Деркач
	2	Іван Теребушка
	2	Василь Гречук
218	3	Михайло Стахура
219	2	Михайло Т. Юрів
	2	Григорій Г. Дорошенко
	2	Микола Боднар
220	2	Петро Пучило
	2	Іван Кравчишин
	2	Григорій Гарасим
221	2	Пилип Т. Васильовський
	2	Роман І. Смук
	2	Марія Шпікула
223	2	Іван Гринчишин
	2	Семен Шопяк
229	2	Михайло Дутчак
230	2	Іван Павловський
	2	д-р Петро Ґулик
	2	Михайло Мушинський
232—255	2	Теодор Ґаздайка
233	2	Олена Маґер
234	2	Павло Сташко
	2	Осип Козак
235	2	Михайло Вайнар
236	3	Іван Новак
237	2	Михайло Крика
	2	Лука Блаґітка
238	2	Петро Мороз
	2	Ілія П. Селинський
	2	Андрій Прухницький
239	2	д-р Володимир Ґалан
	2	Іван Поритко
240	2	Андрій Стецяк
	2	Андрій Запаранюк
	2	Осипа Олінкевич
241	1	Степан Бардачевський
242	3	Василь Найдух
243	1	Іван Парійчук
245	3	Осип Сабат
247	3	Михайло Маєр
248—166	2	Михайло Кобилянський
251	2	Еміль Купчик
	2	Максим Задойний
252	3	Дмитро Когут
253	3	д-р Володимир Оренчук

Відділ	Число голосів	Ім'я і прізвище делеґата
254	2	Василь Романишин
	2	Володимир Глова
257	2	Петро Сильчак
259	2	Петро Трусяк
	2	Юлія Ґуґлик
261—378	2	Петро Аркотин
262—381	2	Олена Придун
264	2	Катерина Галущак
265—89	2	Осип Коцюбка
266	2	Василь Труфин
	2	Тимотей Лаба
267—433	2	Теодор Агрест
268	2	Теодор Радинський
270	3	Михайло Баран
271	3	Іван Чопко
272	2	Володимир Стасюк
274	2	Василь Середницький
	2	Василь Ганкевич
275	2	Петро Палка
276	2	Іван Новиковський
	2	Юліян Монастирський
277	2	Василь Дерлиця
	2	Роман Романишин
	2	Євстахій Гомотюк
280	2	Роман Рубльовський
281	3	Лев Бачинський
282—159	2	Катерина Лукач
283	3	Іван Коковський
284	2	Іван Василюка
286	2	Степан Шимон
287	2	Теодор Литвинюк
	2	Катерина Маґура
288	2	Максим Паращак
	2	Михайло Брус
289	2	Андрій Гусар
290	2	Михайлина Іванюк
291	3	Василь Гусіль
292	2	Михайло Дужий
	2	Степан Залопаний
	2	Теодор Михальчук
293	3	Марія Демидчук
295	2	Василь Пулк
	2	Олекса Зепко
296	2	Михайло Земледух
	2	Петро Зелинський
299	2	Олекса Коваль
300	2	Франко Кавчак
301	3	Василь Іващук
304	2	Степан Зависький
	2	Микола Гнатик
305	3	Михайло Генкош
306—294	1	Андрій Андрейців
307—224	2	Анна Чопик
308	2	Петро Івасишин
316	2	Іван Свереда
	2	Іван Куцій
	2	Олександер Куцій
317	2	Анастазія Д. Андрусишин
318	2	Юлія Сидор
319	2	Юрій Вельґош
320	2	Омелян Дерій
	2	Іван Малко
321	2	Дмитро Цюх
323	2	Дмитро Яремко
324	3	Олександер Горохівський
325	2	Василь Цюпа
	2	Володимир Возняківський
	2	Іван Бішко
327	2	Андронік Копистянський
330	3	Микола Паламар
331	2	Антоній Романюк
333—314	2	Іван Боберський
334	2	Степан Морозович
	2	Микола Задерецький
335—354	2	Володимир Кухарський
336	2	Григорій Степаник
	2	Григорій Кісіль
337—148	2	Остап Стельмах
338	2	Павло Янковський
	2	Іван Кудлик
339	2	Андрій Хромяк
341	2	Іван Хрін
	2	Богдан Зелений
342	3	Іван Маркович
343	3	Катерина Сипяк
344—349	2	Григорій Геба
345	2	Степан Касіян
347	3	Григорій Тимчій
348	2	Марія Періг
	2	Осипа Стахура
350	3	д-рВасиль Палідвор
352	3	Іван Витязь
353	2	Микола Василюк
355	2	Евстахій Маґур
356	2	Мирослав Кальба
358	2	Стефанія Паливода
361	2	Михайло Пізнак
	2	Мартин Малетич
	2	Василь Вишиваний
362	2	Осип Осередчук
363	2	Дмитро Мішанець
364	2	Омер Е. Маєлс
	2	Джералд Кравчук
	2	Анна Бурко
365—368	2	Михайло Руднянин
367	2	Василь Попович
	2	Микола Сорохтей
	2	Петро Гринів
369	2	Семен Деркач
	2	Ігнатій Климишин
370	2	Карло Стасюк
	2	Василь Гіна
371	2	Юліян Баранюк
	2	Павло Заболоцький
372	2	Осип Ярема
373—197	2	Анна Громоцька
374	2	Михайло Кисіль
375	2	Осип Бережницький
	2	В. Омелян Грималяк
379	2	Остап Забитко
	2	Михайло Семків
	2	Микола Сенчишак
380	2	Микола Кормелюк

Відділ	Число голосів	Ім'я і прізвище делеґата
383	2	Володимир Довгань
	2	Іван Грозинський
385	2	Дмитро Штогрин
	2	Павло Федорців
386	2	Петро Пастернак
388	2	Антін Весоловський
	2	Євфемія Воловняк
389—428	2	Станислав І. Теслюк
393—157	2	Василь Жовнір
397	2	Петро Генґало
	2	Василь Яців
400	2	Микола Воловецький
403—404	2	Іван Піш
406	3	Андрій Тарас
409—185	1	Ілія Гришко
413	1	Олена Ратушна
414	2	Софія Березицька
	2	Іван Телюк
423	2	Дмитро Т. Білецький
	2	Олескандер Атановський
426—357	2	Іван Височанський
427	3	Пилип Цибуляк
430	2	Осип Бакай
	2	Роман Книш
	2	Омелян Ортинський
432	2	Іван Кавун
	2	Володимир Несторовський
	2	Теофіль Мельничук
435	2	Степан Курляк
436	2	Петро Вербовецький
437	3	Михайло Снилик
438—208	2	Степан Терлецький
441	2	Петро І. Голошевський
	2	Михайло Лисий
445	3	Михайло Коваль
448—405	1	Іван Фалат
451—474	2	Юхим Омельченко
452—376	2	Василь Скебело
455	2	Людмила Івченко
457	2	Олекса Литвиненко
	2	Петро Григорович
458	3	Франко Стахів
459	2	Анастазія Лобур Бордун
460—418	2	Іван Дикун
461—449	2	Володимир Плакида
465	1	Осип Дячишин
469	2	Карпо Чорномаз
471	2	Григорій Гись
472	3	Григорій Масник
473	2	Осип Чайковський
	2	Дмитро Попадинець
	2	Павло Гриневич
476	2	Михайло Маряк
477	2	Лев Годованський
481	2	Іван Копко
483	2	Ярослав Фалинський
484	2	Володимир Запаранюк
	2	Франко Фалинський
487	2	Микола Денисюк

Уже перед Конвенцією Головний Екзекутивний Комітет повідомив, згідно зі статутом, про назначення комісій статутової і верифікаційної в такому складі:

КОМІСІЯ СТАТУТОВА: Осип Бакай з 430 відділу з Пенсилвенії; Осип Чайковський з 473 відділу з Квібек, Канада; д-р Ярослав Падох з 194 відділу зі стейту Ню Йорк та Петро Пучило з 220 відділу зі стейту Ілиной.

КОМІСІЯ ВЕРИФІКАЦІЙНА: Андрій Дзюла з 161 відділу з Пенсилвенії; Григорій Кісіль з 336 відділу з Огайо; Антін Маланчук з 54 відділу з Конектикат; Петро Тепер з 206 відділу з Ровд Айленд та д-р Василь Вишиваний з 361 відділу з Ню Йорку.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

Конвенція почалася в понеділок, 31-го травня 1954, о год. 10.15 рано музичним переданням Американського Гимну та Гимну Українського Народного Союзу, які зареєкордовано під час Ювілейного Фестивалю Українського Народного Союзу, що відбувся в Карнеґі Гол у Ню Йорку в дні 16-го травня. Після того Всч. о. д-р П. Пилипець, український греко-католицький парох Вашинґтону, провів молитву „Отче наш", а головний предсідник Дмитро Галичин виголосив таку вступну промову:

ВСТУПНА ПРОМОВА ГОЛ. ПРЕДС. ДМИТРА ГАЛИЧИНА

Шановні Делеґатки й Делеґати!

Це вже другий раз за час 60-літнього існування Українського Народного Союзу, що його представники мають нагоду збиратись в столиці цієї країни, в Вашинґтоні. Тут уже відбувалась в травні 1937 року XIX конвенція УНСоюзу, а тепер, 17 років пізніше, ми зібрались в тому самому місті на XXIII Конвенцію нашої організації.

Хоча 17 років — це невеликий протяг часу, проте зміни, які зайшли в УНСоюзі впродовж цього часу, справді великі. От хоч би взяти під увагу кількість членів, або маєток Союзу. Як ми відбували XIX Конвенцію, тоді Союз нараховував приблизно 30,000 членів, а тепер це число становить 70,000. А маєток Союзу, що тоді становив $4,500,000, зріс тепер до суми $15,000,000.

Зміни, які зайшли впродовж того часу, були значні і великі не тільки під організаційним, але й іншим оглядом. Ми були свідками великої другої світової війни. Ми були і є свідками так званої холодної війни, яка ведеться між західнім вільним світом і світом деспотизму, диктатури та неволі, що їх несе імперіялістична Москва. Ми були також свідками, коли ця холодна війна проявилась справжньою війною в Кореї, вимагаючи багато жертв, життя і крови. Ми були свідками того, як на цих мільйонах людських жертв, як на цій величезній трагедії зростала сила московської імперії, як одинока Москва вийшла з цієї війни переможною, підбивши під своє панування 100 мільйонів людей нових народів на Заході, та поширивши свої впливи на 500 мільйонів людей на Сході. А чим більшою ставала сила Москви, тим тяжчою ставала доля поневоленої України, доля українського народу, з якого ми або наші батьки вийшли.

Згадую про це, бо в зв'язку зі згаданими змінами, а зокрема у зв'язку з положенням українського народу, наша організація УНСоюз вела відповідну працю. Бо ж завдання УНСоюзу, від самих початків його існування, було — дбати не тільки про забезпечення своїх членів, допомагати їм, але теж розбудовувати життя цілої нашої української спільноти й допомагати українському народові в осягненні волі. Це своє благородне завдання допомоги українському народові УНСоюз виконував як найкраще міг і в часі між згаданими тут конвенціями. От, наприклад, під час другої світової війни, коли на Союз сипались наклепи від скритих і явних ворогів, коли большевицькі аґенти повели були скажену нагінку не тільки на УНСоюз, але й на все наше українське життя в Америці, в тому часі, щоб боронити добре ім'я українське та честь української спільноти. Союз потягнув до судової відповідальности тодішніх клеветників, які підшивались під американський суперпатріотизм, а на ділі, як це розкрилось пізніше, були большевицькими аґентами. Тодішній позов УНСоюзу допоміг у значній мірі прочистити ту душну і шкідливу атмосферу, яка була створилась довкола української визвольної проблеми. А щоб ширити правду про Україну, про український нарід, про його визвольні змагання, Союз повів саме під час війни широко закроєну культурну працю.

Конвенція починається... — Д. Галичин, голова УНСоюзу виголошує вступну промову, вітаючи делеґатів, згадуючи тих членів УНС, що померли та стверджуючи, що звітовий період чотирьох років був найуспішніший в історії УНС. Біля нього за президіяльним столом сидять члени Головного Уряду.

Старанням УНСоюзу були влаштовані в американських університетах, Колюмбійського в Ню Йорку та Норт Вестерн в Шікаґо, відчити американських, англійських та українських науковців, письменників і журналістів. Ці відчити, що торкались української культури, письменства, історії, а зокрема положення українського народу, спричинились певною мірою до ознайомлення бодай якоїсь частини американської університетської молоді, а також американських професорів, з культурними надбаннями українського народу та з його віковічною, жертвенною боротьбою за волю, за свою державність.

Під час війни розпочав УНСоюз і продовжує до сьогодні видання англійською мовою, щоб у такий спосіб не тільки ознайомити англосаський світ з культурою українського народу та з його положенням, але також насвітлити ціле східньо-европейське питання в його правдивому світлі, і в такий спосіб допомогти вільному світові знайти правильну розв'язку цього важливого питання.

Для цієї цілі УНСоюз видав уже дев'ять надзвичайно цінних книжок англійською мовою, які знайшли належну оцінку в десятках, а деякі в сотках різних часописів та журналів, не тільки в ЗДА, але також по цілому світі, даючи в такий спосіб змогу великій кількості населення поодиноких країн пізнати краще боротьбу українського народу з головним ворогом усього вільного світу, Москвою, пізнати краще цей „важливий і занедбаний нарід Европи", як це писав у своїй рецензії в „Ню Йорк Таймсі" закордонний кореспондент цього часопису, С. Л. Солцберґер, на книжку, видану УНСоюзом, а написану проф. Меннінґом — „Україна XX сторіччя". Ця оцінка книжок, виданих УНСоюзом, ці численні рецензії, що появилися на них в різних часописах та журналах, спричинилися певною мірою до того, що ЗДА та увесь вільний світ дивляться сьогодні на розв'язку східньо-европейського, а зокрема російського питання дещо інакше, як це було досі. Окуляри, через які світ досі дивився на Схід, очищено бодай частинно з московського бруду, брехні, і фальшу так, що вільний світ може бачити, крім російського, також і поневолені Москвою народи.

Ми зібрались на цю конвенцію, щоб, як це було на кожній іншій конвенції, застановившись над проробленою працею, зробивши належну оцінку цієї праці, могти краще плянувати працю на найближчі роки.

Коли мова про наші будучі пляни під організаційним оглядом, то нашим найближчим завданням повинно бути здійснення в першій мірі постанови ще з попередньої конвенції, а саме, збільшити нашу організацію до 75,000 членів. Це ми повинні зробити ще цього року, щоб у такий спосіб звеличити належно 60-літні надбання УНСоюзу.

Колись піонери УНСоюзу називали конвенції „народними соймами". Цей народний сойм є найвищим законодатним тілом у нашій „малій республіці", якою є на американській землі У'Союз. Бо Високий Американський Суд назвав свого часу такі допомогово-братерські організації, як Союз, „Літл Репобликс", маючи при цьому на увазі, що якраз ці організації, будучи побудовані на демократичних засадах демократичного устрою, творять наче б малі республіки. Ми можемо тільки радіти, радіти невимовно, що саме ми, українці, мали нагоду створити тут, на вільній американській землі, бодай цю „малу республіку", бо там, на рідних українських землях, що їх окупував московсько-большевицький наїзник, наш нарід не має нагоди навіть і такої „малої республіки" створити. Тому УНСоюз, під теперішню пору і впродовж останніх 60 років, був цією нашою справжньою українською республікою. І хоч ця республіка мала, фактом є, що вона тепер — наша справжня республіка, де ми, українці, де ми, американці українського походження, маємо свої права, де ми самі рядимо, самі радимо, де можемо вільно висловлювати свої думки, готувати пляни та переводити їх в життя.

Правда, там, на рідних землях є також республіка, велика республіка, що носить назву: Українська Совєтська Соціялістична Республіка. І хоч Москва, що володіє цією республікою, старається всіма можливими способами й засобами, головно тепер, у 300-ліття Переяславської угоди, доказувати, що ця Республіка — справді „вільна й незалежна", ми краще знаємо стан і положення цієї республіки. Ми знаємо, що український нарід не творив цього роду республіки, що він не має ніяких прав у цій республіці, що уряд цієї республіки не походить з українського народу, що він нею не править і що цей уряд не служить інтересам українського народу. Він знає, що справді вільна і незалежна Україна може постати тільки на руїнах московської імперії.

А щоб кінець московської імперії прискорити, до цього може відповідно спричинитись і наша „мала республіка", наш УНСоюз, звідси, з вільної американської землі, спричинитись працею, жертвенністю свого членства, а зокрема новими дальшими виданнями англійською мовою про Україну. Це наше завдання супроти поневоленої української нації ми сповнимо краще й успішніше, коли в найближчих роках розбудуємо наш УНСоюз до нових вершин, до більшої величі, до більшої слави.

З нагоди збору нашого „народного сойму", що збирається раз на чотири роки, віддаймо глибоку шану тим нашим членам і урядникам, що померли в останніх чотирьох роках, а згадуючи, зокрема, бувшого довголітнього головного контролера покійного Дмитра Капітулу, я прохаю Вас встати і хвилинною мовчанкою вшанувати їх світлу пам'ять.

А тепер, Шановні Делеґатки й Делеґати, вітаючи щиро Вас усіх, я оцим відкриваю XXIII Конвенцію УНСоюзу.

Після цієї промови, гол. пред. Д. Галичин проголошує подану на початку цього протоколу програму конвенційних нарад, яку, на внесення Осипа Коцовського, делеґата 106-го відділу, піддержане Вол. Стасюком, делеґатом відд. 272, прийнято без дискусії, одноголосно.

Перед приступленням до чергової точки нарад, звідомлення Верифікаційної Комісії, гол. предс. Д. Галичин просить до слова Всч. о. д-ра П. Пилипця, який виголошує коротку промову.

ПРОМОВА ВСЧ. О. П. ПИЛИПЦЯ

Всч. о. П. Пилипець насамперед заявляє, що він з глибоким зворушенням стає перед цим великим українським соймом та пригадує, як це під час визвольної війни в цій країні післанець зголосив Вашинґтонові: „З нами Бог — ми перемогли!" — а Вашинґтон йому відповів: „Юначе, Бог з нами завжди, проте важливо, щоб і ми були з Богом". „Це відноситься і до нас усіх та по всі часи". о. Пилипець з приємністю і вдячністю стверджує, що так почалася і ця конвенція — з нами Бог і ми з Богом. Уже в неділю конвенційні делеґати заповнювали місцеві українські церкви, — про це з вдячністю довідаються і ті наші брати, яким ворог не дозволяє молитись. Отець парох говорить, що УНСоюз — це назва, відома йому вже здавна, ще з рідного краю, що його він покинув в 1944 році. Це назва, яка пішла була в найдальші закутини рідного краю. Занесли її там пожертви на „Просвіту", на „Рідну Школу", інвалідів, на УВО, заніс той великий вклад, що його дала ця організація на допомогу визвольним змаганням України. Цей вклад продовжується дальшими пожертвами, відповідними публікаціями й іншими проявами. За те хай буде дяка членам цієї організації — від людини, яка мала честь носити уніформу українського вояка та відзнаку старшини української армії, а нині, в інших обставинах та інакше продовжує свою службу Богові й народові. Отець Пилипець, на сурдуті якого видніє відзнака УГА, говорить ще коротко про свої зусилля і труднощі збудувати український храм Божий в цій столиці та висловлює свою подяку УНСоюзові і його голові Д. Галичину, з яким його в'яже „спільна українська шабля". Окремо дякує о. парох людині, з якою сам ще ніколи не стрічався, але якої бадьорі слова заохоти передані через радіо тоді, коли одна вітка українського народу, Карпатська Україна, зривалась до волі, він носить у свому серці до сьогодні. Він має на думці д-ра Л. Мишугу, редактора „Свободи". Закінчує свою промову о. Пилипець висловом глибокої віри, що чейже український нарід „діждеться свого Вашинґтона".

Гол. предс. Д. Галичин від імені конвенції дякує о. Пилипцеві за його виступ та проголошує, що, як на відкриття конвенції запрошено місцевого українського католицького пароха, щоб провів молитву, так на закриття конвенції запрошений місцевий православний парох Всч. о. Варварів. Він у дальшому повідомляє, що на конвенцію наспіло багато привітань від різних інституцій та осіб з різних частин цієї та інших країн, але тимчасом відчитає тільки привіт від апостольського візитатора для українців-католиків у Західній Европі, Преосвященного Архиєпископа Івана Бучка з Риму.

Д. Галичин ще пригадує, що з нагоди конвенції відбудеться в середу, 2-го червня ввечорі, конвенційний бенкет, на якому виступатимуть представники Конґресу і Уряду га буде теж відповідна мистецька програма. Досі так було, що всі делеґати брали участь у таких бенкетах і тому він, щоб не витрачати багато часу, дозволив собі передати Верифікаційній Комісії всі білети в ціні $6.50, щоб вони передали всім делеґатам, хоч участь у бенкеті не є примусова, тільки добровільна. Все ж таки, було б добре мати в цій справі відповідну ухвалу і тому він просить ставити відповідний внесок. Внесок ставить Іван Павловський з 230-го відділу, піддержує його Роман Карбівник з відділу 83-го, а конвенція приймає його одноголосно.

ЗВІТ ВЕРИФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

До голосу приходить Верифікаційна Комісія, від імені якої промовляє Антін Маланчук. Він стверджує, що Комісія радила у Вашинґтоні від 27-го травня, разом з головним секретарем УНС Г. Германом. На своїх перших нарадах Комісія уконституувалася в той спосіб, що А. Маланчук був обраний головою, д-р В. Вишиваний заст. голови а А. Дзюла секретарем. Гол секретар Г. Герман передав Комісії низку справ щодо повновластей делеґатів, яких, з різних причин, не вирішив Екзекутивний Комітет.

Гол. предс. Д. Галичин рекомендує А. Маланчукові, щоб Верифікаційна Комісія причитала імена та кількість голосів усіх тих делеґатів, повновласті яких були безсумнівні і затверджені, а щойно після того перейшла до поодиноких випадків, які треба було вирішувати чи полагоджувати або приготовити для рішення конвенції.

Усі члени Верифікаційної Комісії по черзі відчитують імена поодиноких затверджених делеґатів, придержуючись порядку чергування відділів.

Після перечитання і перевірки усіх затверджених делеґатів, секретарі Верифікаційної Комісії читають протокол Комісії: д-р В. Вишиваний по-українськи і А. Джула по-англійськи.

ПРОТОКОЛ

Верифікаційної Комісії, засідання якої відбулося дня 27-го травня 1954 р., о год. 9-тій рано у готелі Статлер, Вашинґтон, Д. К. Присутнім на засіданні були п. Антін Маланчук, п. Григорій Кисіль, п. Андрій Джула, д-р Василь Вишиваний, Петро Тепер та Григорій Герман, головний секретар УНСоюзу.

На початку, Верифікаційна Комісія уконстатувалася в той спосіб: головою обрано п. Антона Маланчука, заступником голови п. д-ра Василя Вишиваного, секретарем п. Андрія Джулю.

Головний секретар Григорій Герман представив Верифікаційній Комісії листу делеґатів, одобрену на засіданні Головного Екзекутивного Комітету, як рівнож листу делеґатів, які не були одобрені на тому ж засіданні.

На черзі прийшла справа відділу 94-го УНС, Гемтремк, Мішиґен. Делеґати того відділу не були одобрені Головним Екзекутивним Комітетом тому, що відділ довгував з вкладками два місяці. Головний секретар п. Григорій Герман інформує Верифікаційну Комісію, що цей відділ в останньому тижні заплатив вкладки до УНС до 30 квітня 1954. Комісія, розглянувши цю справу, привернула відділові 94-му УНС права та одобрила двох перших делеґатів, а саме: Івана Заблоцького та Євгена Зубальського. Щодо третього делеґата, Миколи Прихідко, на підставі листа від Контрольної Комісії, яка уважає Миколу Прихідка відповідальним за фінансові труднощі відділу, Верифікаційна Комісія постановила відкинути його як делеґата, а признати як делеґата його заступника, п. Йосифа Мрозовського.

Рівнож Верифікаційна Комісія не могла одобрити як делеґата, п. Івана Іванчука з відділу 175 УНСоюзу, тому, що п. Іван Іванчук є у вище згаданому відділі лише 10 місяців, а параґраф 10-тий УНСоюзу вимагає найменше рік бути членом у даному відділі. Верифікаційна Комісія, беручи під увагу те, що п. Іван Іванчук є довголітнім членом УНСоюзу, як також був головним його урядником, рішила віддати цю справу на вирішення 23-ої Конвенції УНС.

На черзі справа відділу 472 УНС. Тому, що делеґат Тарас М. Ліськевич не міг дістати звільнення з праці, а його заступник п. Атаназій Мілянич- в тому часі захворів, Верифікаційна Комісія, на домагання відділу, признає третього кандидата на делеґата, п. Григорія Масника.

Відділ 22-гий УНС. Обраний на зборах делеґат п. Микола Луців захворів, Верифікаційна Комісія узнала право делеґата його заступникові п. Павлові Каня.

Відділ 145. Тому, що новий секретар відділу не був добре обізнаний із конвенційними справами та не прислав на час повновластей, Верифікаційна Комісія узяла це під увагу та одобрила делеґата п. Михайла Сливчука.

Конвенція починається з Богом. Всч. о. д-р П. Пилипець, Український католицький парох Вашинґтону, провів молитву, прикликаючи Божого благословення конвенції та її нарадам. Опісля о. д-р Пилипець виголосив хвилюючу промову-привіт, згадуючи про заслуги Українського Народного Союзу для українського народу та його визвольної боротьби.

Відділ 257. Верифікаційна Комісія прийняла оправдання секретаря відділу, що прислав повновласті запізно, та одобрала таких делеґатів: Еміль Купчик та Максим Задойний.

Відділ 299. Відділ надіслав пізно повновласть тому, що секретар відділу був хворий. Верифікаційна Комісія узяла це під увагу та одобрила делеґата п. Олексу Коваля.

Відділ 310. Верифікаційна Комісія прийняла оправдання відділу про те, що повновласть була прислана пізно, та одобрила делеґатом п. Михайла Федаса.

Відділ 390. Вибрані на зборах делеґат і його заступник повновластей не підписали. Тоді секретар і предсідник назначили себе делеґатом і заступником. Верифікаційна Комісія узяла під увагу те, що ані секретар ані голова не були обрані на зборах і тому не одобрила їх делеґатами.

Відділ 439. Верифікаційна Комісія не прийняла до відома ни спізнення зборів відділу й одобрила делеґатом п. Юстина Крису.

Відділ 12. Верифікаційна Комісія не прийняла до відома прохання 12 відділу УНС, щоб затвердити за відділом право делеґата, а це тому, що 12 відділ УНС мав злучитися із 138 відділом, але доказу на те нема, бо не прислано повновластей, тому Верифікаційна Комісія уважала за відповідне відкинути це прохання.

Верифікаційна Комісія переглянула всі повновласті, провірила чи всі делеґати є повноправними за постановою Статута УНС і чи кожний відділ вибрав відповідне число делеґатів. Верифікаційна Комісія ствердила, що повноправних делеґатів на 23-ту Конвенцію УНС є 437 із 920-тьма голосами та 19 головних урядників із 19-ти голосами.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ВЕРИФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

Гол. предс. Д. Галичин, відкриваючи дискусію над звітом Верифікаційної Комісії, стверджує, що Головний Екзекутивний Комітет, як і опісля Верифікаційна Комісія, мали дуже багато праці та доложили багато труду і уваги, щоб перевірити повновласті всіх делеґатів та полагодити всі формальності. В цій праці Гол. Уряд і Вериф. Комісія мусіли стисло придержуватись постанов статуту і тільки згідно зі статутом вони поступали. Якщо є випадки, що вимагали б деякого відступлення від статуту чи спеціяльного полагодження, то це може зробити тільки конвенція. Тому він пропонує прийняти звіт Комісії, а над спеціяльними рекомендаціями перевести дискусію та винести відповідні рішення. Гол. предс. зокрема рекомендує конвенції справу делеґата з 175-го відділу, Івана Іванчука.

пропонує, щоби насамперед прийняти звіт Верифікаційної Комісії так, як був прочитаний, а опісля розглянути окремо ті справи, які Комісія передала під вирішення конвенції.

Делеґат відділу 50-го, Микола Сикута, ставить внесення, щоб звіт Верифікаційної Комісії прийняти так, як був прочитаний.

Делеґати відділів 206 п. Мих. Чагарин і 361 п. Мартин Малетич, підтримують внесення.

Внесення прийнято більшістю голосів, бо тільки три голоси було проти нього.

Гол. предс. Д. Галичин ставить на порядок рекомендацію Верифікаційної Комісії щодо надання повновластей делеґатові 175-го відділу п. Іванові Іванчукові.

Делеґати відділів 37 і 365 ставлять внесок, щоб цю рекомендацію прийняти; численні делеґати інших відділів внесення пітримують. Конвенція приймає внесення більшістю голосів. Три голоси є проти.

ЗГАДУЮТЬ ПОЛЯГЛИХ ГЕРОЇВ

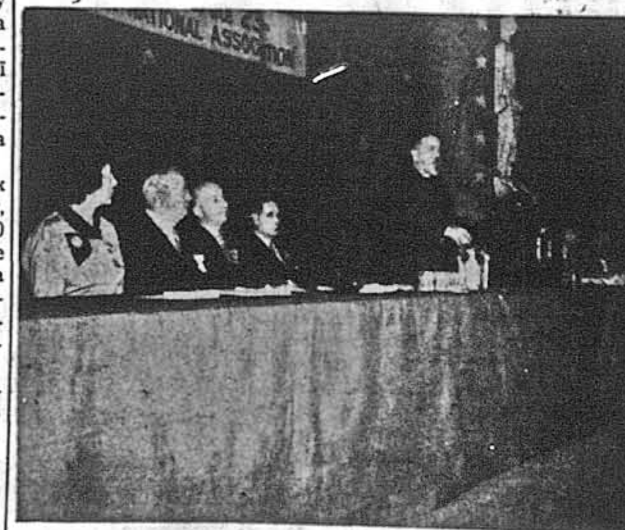
Гол. предс. Д. Галичин пригадує, що сьогодні весь американський нарід обходить Пропам'ятний День, у якому вшановує своїх Поляглих Героїв. На таку пошану вони заслужили собі найбільшою жертвою, бо життя своє віддали за волю і щастя інших. Тому він пропонує, щоб конвенція вставанням з місць та хвилиною мовчанки вшанувала тих Героїв, між якими є і члени Українського Народного Союзу.

Приявні встають і хвилиною мовчанки вшановують пам'ять Героїв.

ВИСТУП АРХИЄПИСКОПА МСТИСЛАВА

До Президії підходить о. Омелян Мицик, делеґат 114 і 425 відділів з Шікаґо, повідомляючи, що на конвенції є приявний архиєпископ Української Православної Церкви, Владика Мстислав.

(Продовження на слідуючій сторінці)

Тимчасом зголошено приявність на залі Архиєпископа Української Православної Церкви, Владики Мстислава. Запрошений до слова, Владика Мстислав виголошує промову, вітаючи конвенцію та підкреслюючи зв'язок Української Православної Церкви з народним життям.

Гол. предс. Д. Галичин просить Владику до привіту.

Владика Мстислав, вітаючи приявних традиційним „Христос Воскрес", виголошує привіт для конвенції від Української Православної Церкви, „яка завжди цікавилась українським народним життям і завжди ним живе." Український Народний Союз — за словами Владики — як братсько-запомогова організація вже впродовж 60 років виконує християнську послугу своїм членам і ближнім, даючи рівночасно величезний вклад в загальну українську скарбницю. З окремою приємністю Владика згадує, що Українська Церква завжди має в УНСоюзі та його проводі повне зрозуміння і підтримку. „Боже Вам допомагай!" — кінчить своє слово владика Мстислав.

Гол. предс. Д. Галичин дякує Владиці за привіт та проголошує обідову перерву конвенційних нарад до год. 2-гої після полудня.

Перед виходом на перерву замовлений фотограф робить спільну конвенційну фотосвітлину.

ПОПОЛУДНЕВА СЕСІЯ ПЕРШОГО ДНЯ КОНВЕНЦІЇ

ВИБІР ПРЕЗИДІЇ КОНВЕНЦІЇ

Гол. предс. Д. Галичин о год. 2-гій відкриває пополудневу сесію першого дня конвенції та повідомляє, що на порядку є вибір Президії Конвенції: голови, двох заступників голови і двох секретарів. Він попереджує, щоби не робити замішання бажанням бути першим у зголошуванні кандидатів, бо порядковість зголошеного кандидата не грає ролі у самому виборі: конвенція вибирає того, кого вважає за відповідного на даний пост, а не того, хто перший поставлений. Він у дальшому відкриває зголошування кандидатур, перше на голову, опісля на заступників голови і дальше на секретарів.

На голову конвенції зголошено такі кандидатури: д-р Володимир Ґалан, адв. Михайло Пізнак, адв. Омар Малицький, адв. Роман Смук, Іван І. Іванчук та Іван Новаківський.

Р. Карбівник ставить внесок, щоб замкнути листу кандидатів на голову.

Делеґати відділів 295 і 371 це внесення піддержують. Внесення прийнято одноголосно.

Гол. предс. Д. Галичин, перед голосуванням, покликує пп. Головчака, Карбівника, Бобечко, Заблоцького і п-ню Подолу до рахування голосів.

Голосування дало такий вислід: д-р В. Ґалан — 101 голос, адв. Михайло Пізнак — 143 голоси, адв. Омар Малицький — 21 голос, адв. Роман Смук — 25 голосів, п. Іван Іванчук — 15 голосів, п. Іван Новаківський — 28 голосів.

Гол. предс. Д. Галичин офіціяльно проголошує, що найбільшу кількість голосів дістав адв. Михайло Пізнак і тим самим він обраний на голову конвенції.

Гол. предс. Д. Галичин відкриває листу зголошень кандидатур на двох заступників голови та інформує, що кожний делеґат має право голосувати два рази.

На заступників голови поставлено і піддержано таких кандидатів: Іван Поритко, адв. Роман Смук, Андрій Прухніцький, д-р В. Ґалан, Новаківський, п-ні Івченко і адв. О. Малицький.

На внесення д-ра В. Палідвора, піддержане делеґатом 230 відділу, список кандидатів на заст. голови закрито.

Голосування дало такий вислід: І. Поритко — 66 голосів, адв. Р. Смук — 82 голоси, А. Прухніцький — 20 голосів, д-р В. Ґалан — 162 голоси, І. Новаківський — 46 голосів, п-ні Л. Івченко — 124 голоси, адв. О. Малицький — 54 гол.

Гол. предс. офіціяльно проголошує, що найбільше голосів дістали д-р Володимир Ґалан і п-ні Людмила Івченко, які тим самим були обрані на заступників голови конвенції.

Перед відкриттям листи кандидатів на секретарів конвенції, гол. предс. Д. Галичин вияснює, що цим разом секретарі матимуть тільки почесне завдання, бо весь перебіг конвенції записує на „тейп-рікордер"-і ред. А. Драґан, який опісля приготовить теж і протоктол конвенції, якщо, очевидно, конвенція на це погодиться. Проте, за протокол будуть відповідальні вибрані секретарі, бо так постановляє статут.

Конвенція приймає пропозиції гол. предс. Д. Галичина, який з черги вияснив, що на секретарів, подібно, як і на заст. голови конвенції, кожний делеґат має право голосувати два рази.

На секретарів конвенції зголошено і піддержано такі кандидатури: Ю. Баранюк, д-р Палідвор, Джозефіна Ґібайло-Ґіббонс, Гарасимів, д-р Оренчук, Михальчук, Котельницький, Іващук, Ґіна, Цюпа і Сверида.

Гол. секретар Г. Герман відчитує вислід голосування: п-ні Джозефіна Ґіббонс — 184 голоси, Баранюк — 107, д-р Палідвор — 38, Гарасимів — 33, д-р Оренчук — 19, Михальчук — 15, Котельницький — 32, Іващук — 39, Ґіна — 24, Цюпа — 41, Свереда — 19.

Гол. предс. Д. Галичин офіціяльно проголошує, що секретарями конвенції обрані п-ні Джозефіна Ґібайло-Ґіббонс і Юліян Баранюк.

На цьому закінчено вибір Президії конвенції.

Гол. предс. Д. Галичин стверджує, що конвенція вже має законно обрану президію і тим самим його функція як провідника конвенції закінчена. Він стверджує, що на порядку нарад є тепер вибір двох Комісій: Виборчої та Комісії Просьб і Скарг. Він покликає новообрану Президію на сцену та прохає перебрати дальше ведення нарад.

Конвенція оплесками вітає новообрану Президію і рівночасно приймає оплесками пропозицію із залі, щоб гол. предс. Д. Галичин перевів ще вибір двох Комісій.

Д. Галичин пропозицію приймає та продовжує провід нарадами. Приступаючи до вибору Комісій, він пригадує рішення попередньої конвенції, на підставі якого члени Комісій „повинні працювати за честь, а не за гроші", отже участь у тих комісіях під час теперішньої конвенції буде почесна і без будь-якої заплати. Це тому, що на попередній конвенції до Виборчої Комісії було зголошених 170 кандидатів і це забрало багато часу, щоб з них вибрати потрібних одинадцять членів Комісії. Тому він просить, щоб цим разом здержуватись з ставленням надмірної кількости кандидатур. Він у дальшому заявляє, що кожний приявний делеґат має право стільки разів голосувнати, скільки має бути членів Виборчої Комісії, отже одинадцять разів.

На відкриту листу зголошено і піддержано до Виборчої Комісії таких кандидатів: Юрій Вельґош, Степан Морозович, Максим Паращак, Іван Чепа, Олена Маґер, Михайло Гентош, о. Омелян Мицик, Петро Сильчак, Андрій Прухницький, Катерина Лукач, Михайло Деленко, Михайло Галькевич, Василь Романишин, Андрій Цебак, Анна Прискович, Михайло Снилик, Іван Куцій, Павло Заболоцький, Дмитро Турко, Пилип Васильовський, Андрій Тарас, Іван Пігуляк, Володимир Несторовський, Григорій Гись, Микола Кормелюк, Григорій Бакуменко, Василь Салабун, Михайло Маряк, Іван Кавун, Михайло Семків, Володимир Стасюк, Максим Головчак, Роман Романишин, Григорій Лучанко, Чарлз Річарс (?), Марія Стецьків-Дикий, Катерина Галущак, Омелян Грималяк, Мартин Малетич, Михайло Лопель, Андрій Запаринюк, Микола Беднарчук, Петро Ґенґало, Василь Гусіль, д-р Василь Палідвор, Микола Бобечко, Михайло Маєр, Іванна Подола, Григорій Тимчій, Михайло Кобилянський, Михайло Баляс, Василь Романишин.

Гол. предс. Д. Галичин проголошує двохвилинну перерву, щоб делеґати мали можливість приглянутись зголошеним кандидатурам та рішили на кого їм голосувати.

Із зголошених делеґатів зрезиґнував із своєї кандидатури Михайло Гентош.

Після переведеного голосування, гол. секретар Г. Герман прочитує його вислід. Найбільше голосів дістали і були обрані до Виборчої Комісії: п-ні Іванна Подола — 159 голосів, д-р Палідвор — 146, п-ні Катерина Галущак — 152, Бобечко — 125, Грималяк — 104, п-ні Марія Стецьків-Дикий — 104, Малетич — 98, о. Мицик — 97, Кавун — 119, Роман Романишин — 96 і Запаринюк — 96.

Інші кандидати одержали меншу кількість голосів і їх кандидатури перепали. І так: Баляс 31, Кобилянський 31, Тимчій 89, Гарасимів 93, Маєр 74, Ґенґало 91, Беднарчук 31, Морозович 89, Ричарс 47, Лучанко 66, Головчак 62, Стасюк 87, Семків45, Снилик 54, п-ні Прискович 83, Цибак 74, Василь Романишин 42, Галькевич 28, Делечко 84, Вельґош 33, Маяк 19, Салабун 72, Бакуменко 70, Кормелюк 55, Гись 49, Несторовський 53, Пігуляк 87, Тарас 10, Васильовський 51, Турко 63, Заболоцький 95, Куцій 22, Прухніцький 57, п-ні Лукач 37, Сильчак 47, п-ні Маґер 74, Чепа 75, Паращак 19.

Гол. предс. Д. Галичин стверджує, що вибори до Виборчої Комісії закінчені та ставить на порядок вибір п'ятьох членів до Комісії Просьб і Скарг, інфомуючи, щоб кандидатів до цієї Комісії, подібно як і раніше до Виборчої Комісії, ставити на картках, подаючи ім'я і прізвище, число відділу та місцевість.

Зголошено такі кандидатури: Анна Клим, Андрій Косович, Стефанія (Стела) Паливода, Дмитро Хрупалик, Марія Харамбура, Роман Книш, Марія Періг, д-р Сіменович, Осип Іващук, Іван Павловський, Степан Слободян, Петро Сеник, Володимир Несторовський, Михайло Диміцький, Дмитро Когут, Анна Чопик, Дмитро Попадинець, Михайло Вентош, Михайло Маркевич, Іван Матейчук, Михайло Семків, Микола Комуницький, Йосип Коцовський, Анна Попіль, Михайло Коваль, Григорій Степаник, Микола Сенчишак, Андрій Цебак, Василь Салабун, Андрій Хромяк, Микола Задорецький, Теодор Михальчук, Володимир Кушнір, Марія Демидчук, Григорій Гарасим, Катерина Лукач, Стасюк, В. Романишин, Волос, д-р Утриско, Гентош, Андрушків, Куцій, І. Пігуляк, Михайло Чагарин В. Яців М. Семчишак, Васильовський, А. Прухніцький, Д. Хрупалик, М. Лисий, М. Кобилянський, Григорій Кисіль, Григорій Лучанко, Михайло Земледух, Максим Паращак, Андрій Андрейців, Іван Антошак, Марія Періг, Василь Мандзій, Антін Кармазин, Андрій Хомяк, Михальчук.

Кандидатур не прийняли: Марія Харамбура, д-р Сіменович, Ст. Слободян, М. Комуницький, М. Чагарин і В. Мандзій.

Після переведеного голосування, гол. секретар Г. Герман подає до відома вислід виборів. Найбільше голосів одержали: д-р Осип Утриско, (91), Марія Демидчук (72), Іван Пігуляк (63), Михайло Гентош (61) і Филип Васильовський (58). Вони були обрані до Комісії Просьб і Скарг. Інші дістали менше голосів.

Гол. предс. Д. Галичин проголошує, що завтра, у вівторок 1-го червня, сесія почнеться о год. 8.15, бо на год. 11-ту заповіджена конференція представників УНС в Державному Департаменті і тому сесію треба буде перервати. Він пропонує, щоб делеґати у вільному часі від 10.45 до год. 2.30 пополудні оглянули столицю. Він рівночасно заповідає, що завтра, після закінчення нарад увечорі, буде висвітлений фільм про Союзівку.

На закінчення він прохає на сцену новообрану Президію, щоб представилась та замкнула перший день нарад конвенції.

На сцену входить адв. Михайло Пізнак, д-р Володимир Ґалан, п-ні Людмила Івченко, п-ні Джозефін Ґібайло-Ґіббонс і п. Юліян Баранюк.

Одною з перших функцій конвенції був вибір Президії, до якої були обрані: адв. М. Пізнак — голова, д-р В. Ґалан і п-ні Л. Івченко — заст. голови, та п-ні И. Ґібайло-Ґіббонс і Ю. Баранюк — секретарі. П. Д. Галичин ґратулює п. Пізнакові за вибір та передає йому провід конвенції. Церемонії приглядаються інші члени Головного Уряду і нововибраної Президії, а п. Р. Слободян, головний касир (перший зліва) вважає, що його функція за президіяльним столом тимчасом закінчена і поспішає полагоджувати конвенційні фінансові справи.

Адв. М. Пізнак, перебравши ведення конвенції, виголошує промову, дякуючи за вибір та закликаючи делеґаток і делеґатів до співпраці, щоб конвенція була „направду успішна".

ОБРАНА ПРЕЗИДІЯ ПЕРЕБИРАЄ ПРОВІД НАРАДАМИ:

Виступ адв. М. Пізнака.

Адв. М. Пізнак, обраний голова Конвенції, дякує в імені своєму та в імені інших членів Президії за довір'я і вибір. При цій нагоді він звертає увагу, що тут і там уже говориться про різні групи на конвенції: про давніх піонерів, тут народжену молодь та про новоприбулих. Він хоче заявити, що на конвенції усі делеґати рівні, що тут немає жадних упривілейованих ґруп і немає делеґатів першої, другої чи третьої кляси. Цього буде придержуватися Президія і до того самого вона закликає всіх делеґатів. Сьогодні ми вставанням з місць та хвилинною мовчанкою вшанували тих американських і українських Героїв, які життя своє віддали за волю. Ми їх найкраще вшануємо нашими ділами та нашими зусиллями, щоб справа, за яку вони вмерли, жила вічно. Український Народний Союз має в цьому відношенні світлу традицію і з цього він відомий між своїми і чужими. Теперішня конвенція повинна стати новою зіркою надії для наших братів, що поневолені під Совєтами. Ми зможемо багато досягнути та виконати своє завдання, як матимемо взаємне вирозуміння, взаємний респект та зважатимемо головно на справу, а не на особи. Президія зі свого боку докладе усіх зусиль, щоб кожний мав нагоду і можливість сказати свою думку, бо тільки спільно можна винести великі рішення і їх виконати. Якщо усі, Президія і делеґати, матимуть це на увазі, тоді всі учасники конвенції зможуть з чистою совістю сказати, що вони виконали свій обов'язок, а конвенція увійде в історію як черговий великий успіх нашої організації. З вірою в це, він ще раз в імені всіх членів Президії дякує за довір'я, дає низку порад і запевнень щодо ведення конвенції та закриває перший день нарад цієї конвенції.

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД

Другий день нарад конвенції відкрив її голова адв. Михайло Пізнак о год. 8.30 рано.

ПРИЗНАЧЕННЯ ПРЕСОВОЇ КОМІСІЇ І ДВЕРНИКІВ

На початку нарад голова конвенції призначає Пресову Комісію в такому складі: Анна Чопик, Теодор Лютвіняк і адв. Петро Ґулик, як члени; Джералд Кравчук, Андронік Капустянський і Євген Зубальський, як помічники; та ред. С. Шумейко і ред. А. Драган, як дорадники.

Адв. Пізнак вияснює, що хоч статут вимагає тільки трьох членів цієї комісії, проте завдання комісії, у зв'язку зі зростом преси, збільшилися й тому він, за згодою конвенції, дозволив собі збільшити теж кількість членів комісії.

З черги адв. Пізнак призначив Михайла Кульчицького, Івана Будняка, Михайла Семкова та Василя Найдуха за дверників.

У дальшому він заповідає, що на порядку нарад мало б бути відчитання протоколу з попереднього дня нарад. Проте він думає, що всі делеґати добре пам'ятають про що вони радили вчора і тому, щоб заощадити час, він пропонує зреґнувати з відчитування протоколу. Делеґат 90-го відділу ставить у цій справі формальний внесок, делеґат відділу 170-го цей внесок піддержує, а конвенція приймає його одноголосно.

РЕЗИГНАЦІЯ ПАНІ ДЕМИДЧУК ТА ВИБІР А. ПРУХНИЦЬКОГО

Тимчасом пані Демидчук зголошується до слова та заявляє, що попереднього дня вона погодилась на її вибір до Комісії Просьб і Скарг, бо не була зорієнтована, що членам тієї комісії статут забороняє кандидувати на будь-який пост до Головного Уряду. А тому, що вона має в пляні свою кандидатуру до Головного Уряду, вона зголошує свою резиґнацію з члена Комісії Просьб і Скарг.

Адв. М. Пізнак, прийнявши резиґнацію пані Демидчук, пропонує конвенції обсадити опорожнене місце в Комісії Просьб і Скарг тим делеґатом, що був кандидатом на вибір до тієї комісії і який під час голосування, поза обраними, дістав найбільшу кількість голосів.

Виявляється, що є двох кандидатів на одне опорожнене місце, пп. Андрій Прухніцький і Степан Слободян, бо обидва вони під час вчорашнього голосування одержали по 55 голосів. Вони відкинули пропозицію голови конвенції, щоб заощадити потрібний час на голосування та вильосувати між ними двома, котрий з них має зайняти опорожнене місце. Переведено голосування, у висліді якого до Комісії Просьб і Скарг був обраний А. Прухніцький.

На порядок нарад приходять звіти членів Головного Уряду, але тому, що гол. предс. Дмитро Галичин, який має започаткувати звіти, хвилево неприявний, комунікуючись з Державним Департаментом у справі конференції, адв. М. Пізнак і д-р Ґалан напереміну відчитують низку привітів між ними від члена стейтової леґіслятури стейту Ровд Айленд, Ореста Д. Чагарина, батько якого є делеґатом на цій конвенції.

Адв. Пізнак прохає пробачення, що він, призначуючи Пресову Комісію, пропустив два імена, хоч мав їх на своєму списку, а це паню Паливоду і В. Поповича, які теж входять у склад Пресової Комісії.

Приходить гол. предс. Д. Галичин та інформує, що конференція в Державному Департаменті відбудеться так, як було договорено та що в склад делеґації УНС увійдуть: п'ятьох членів Екзекутиви — гол. предс. Д. Галичин, заступники головн. предс. И. Лисогір і Ґеновефа Жеребняк, гол. секретар Г. Герман і гол. касир Р. Слободян, редактори д-р Л. Мишуга, А. Драган і Ст. Шумейко та від конвенційної Президії адв М. Пізнак і д-р В. Ґалан.

На порядок нарад приходять звіти Головного Уряду. Тому, що звіти були раніше надруковані та розіслані наперед усім делеґатам, конвенція рекомендує, щоб ці звіти тільки реферувати, додаючи до них евентуальні додаткові вияснення.

Адв. Пізнак першим покликує до звіту гол. предсідника Дмитра Галичина.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА УНС ДМИТРА ГАЛИЧИНА

Рік 1950-ий, в якому відбулась у Клівленді, Огайо, попередня конвенція Українського Народного Союзу, треба зарахувати до найбільш успішних в історії нашої організації. Це був рік найбільшого розквіту У. Н. Союзу, бо в ньому збільшено нашу організацію на 5,511 членів, отже на таке число, якого не досягнено в жадному іншому році. Цей успіх тим більший, коли взяти до уваги, що це був конвенційний рік, в якому, як досі бувало, У. Н. Союз звичайно виказував якраз менші успіхи, ніж в інших роках.

Цього року ми зібрались на конвенцію саме в часі 60-літнього ювілею У. Н. Союзу. Тому цей рік, хоч і конвенційний, повинен становити виняток у нашій організаційній праці. 60-річчя У. Н. Союзу вимагає від нас, щоб ми в цьому році виказали більшу і кращу працю, ніж в минулому в подібних роках. Ми повинні в цьому році збільшити Союз принаймні на таку саму кількість членів, на яку його збільшено в попередньому конвенційному році, який, як відомо, не був ювілейним роком. У такий спосіб ми виконали б подвійний обов'язок. Ми вшанували б гідно ювілята з приводу його 60-ліття, і рівночасно досягнули б те загальне число членів, яке було ухвалене минулою конвенцією. Тоді делеґати рішили, що до найближчої, 23-тої конвенції, треба збільшити У. Н. Союз до 75,000 членів. У тій цілі було видвигнено клич, що гаслом нашої праці до чергової конвенції, на якій ми тепер зібрались, повинно бути зорганізовання 20,000 членів з-поміж новоприбулих іміґрантів і 10,000 з-поміж родженої тут молоді та давніх іміґрантів. Разом ми повинні були приєднати 30,000 членів.

Як же ж сповнили ми це завдання? Коли мова про загальне число приєднаних членів упродовж тих 4 років, то воно не дуже далеке від запланованого числа, бо виносить 27,257. Значить, ми зорганізували в тих 4 роках поважну кількість нових членів і в такий спосіб у 90 відсотках виконали те завдання, яке попередня конвенція наложила на членство У. Н. Союзу. Як уже згадано, ми повинні були дістати з-поміж нової іміґрації 20,000. Коли мова про те число, то ми його навіть перевиконали, бо в тій загальній кількості 27,257 є приблизно 21,000 членів із нової іміґрації, а тільки коло 6,000 із родженої тут молоді та з давньої іміґрації.

Та це тільки одна сторінка організаційної праці У. Н. Союзу. Коли говорити тільки про неї, то вона представляється знаменито, майже так, як ми собі цього бажали. Одначе, повний організаційний успіх залежить не тільки від цієї одної ділянки, не тільки від того, скільки нових членів ми придбали, але головно від цієї обставини, на яке число членів ми збільшили організацію. Тут треба відразу підчеркнути, що ця друга сторінка Союзової діяльности не зовсім добре представляється. Бо впродовж тих 4 років ми збільшили Союз тільки на 14,212 членів. Коли тепер взяти до уваги, що в 4 роках зорганізовано 27,257, а в тому самому часі загальний стан членства збільшився тільки на 14,212, то властивий успіх не представляється так світло, як це на перший погляд видавалось, коли була мова про велике число зорганізованих нових членів.

Спитаємо: чому така велика різниця між числом зорганізованих членів, а числом, на яке збільшилась організація?

У тих 4 роках померло 1,782 члени. Смертність не була зависока, бо у відсотках вона виносила 67. Всеж таки вона була вища, ніж у попередніх 14 роках, коли виносила тільки 60. Причина вищої смертности в тому, що в роках від 1950 до 1953 вмирало кожного року по кількадесят членів з-поміж нової іміґрації, які були членами кільканадцять, а часто тільки кілька місяців. Цей факт говорить сам за себе, коли мова про вагу забезпечення для кожної людини. Він наглядно вказує на одну з важливих причин, чому ті тисячі нових іміґрантів, що ще не належать до Союзу, повинні чим скоріше стати його членами. Маємо вже не один випадок, де приходиться збирати пожертви, щоб поховати якогось нераз і визначного громадянина, А того роду випадки не повинні траплятись, і вони не матимуть місця серед нашої спільноти, якщо кожний громадянин подбає за життя про те, щоб забезпечитись принаймні на таку суму, якої тепер потрібно хоч би на скромний похорон. Мати забезпечення, це така конечна життєва вимога, яку повинен сповнити кожний, кому не байдуже, що станеться на випадок його смерти з його родиною, з його найближчими.

Ґровер Клівленд, бувший президент Америки, ще в 1908 році, промовляючи на зборах президентів усіх асекураційних компаній, сказав, що йому трудно зрозуміти, як розумна і розсудлива людина може бути так байдужою, щоб не подбати про забезпечення тих, що від нього залежать. При цьому він звернув увагу ще на іншу сторінку ваги забезпечення. Забезпечити людину, говорив він, означає те саме, що виробити в ній, впоїти в неї почуття альтруїзму, почуття дбати не тільки про себе, але й про других. І чим більше в дотичній нації є таких людей, які не є самолюбами, які потраплять думати і дбати про другого, тоді підвищується і соціяльна та моральна сторона такої нації. Такого значення надає справі забезпечення один з великих провідників американського народу. Згадую про ці слова, щоб не тільки звернути увагу тим тисячам з нової іміґрації, що ще не забезпечились, на потребу забезпечення, але також вказати, що якраз слова бувшого президента були провідним гаслом і для У. Н. Союзу. Бо його піонери ще в самих початках видвигнули були гасло, що Союз основується не тільки для порятунку на випадок смерти чи інших нещасних випадків, але також і для поліпшення соціяльного положення української спільноти.

Різниця між числом приєднаних членів, а тим, на яке збільшилася організація, є велика також і тому, бо в тих 4 роках було 1.985 таких членів, що вибрали готівку на свої грамоти. І коли число померших членів вважати нормальним, то число членів, що вибрали готівку, є значно вище, ніж його можна було сподіватися. Втрата для організації в цім випадку є тим болючішою, що високий відсоток тих, що відходять з готівкою, це молоді члени. Загрозливе явище при цьому є ще й те, що певний відсоток з тих, що вибрали готівку, походять вже з нової іміґрації. Цей факт треба приписати недоцінюванню ваги забезпечення взагалі, а нашій скрайній байдужності зокрема. Цю байдужність ми проявляємо не тільки в нашому відношенні до допомогових організацій, але також до кожної української справи, яка вимагає від нас гроша та посвяти нашого часу. Цю байдужність ми завважуємо на зменшеній фреквенції на зборах різних товариств, а що найважніше, наша жертвенність на поміч поневоленій Україні, замість збільшуватися, маліє. Активних членів нашого суспільства, до яких ще не закралась байдужність, тих членів, які не на словах, але на ділах виказують свій патріотизм, можна побачити всюди. Вони приходять на збори відділу У. Н. Союзу, відділу УККА, чи якогось іншого товариства. Вони не занедбують зложити свій національний даток чи допомогти будь-якій іншій корисній справі. Бо байдужність, це така суспільна хвороба, яку трудно обмежити до якоїсь тільки одної справи. Вона скоро поширюється. Сьогодні ми її виказуємо може в малих справах, а завтра вона проявиться в нас і при найбільше важливих проблемах.

Та вже найчорнішою і найбільше від'ємною сторінкою організаційного життя У. Н. Союзу, це суспенза членів. Якраз суспенза найбільше причинилася до того, що ми виказуємо таку велику різницю між числом нових членів і властивим приростом у членстві. Бо в тих роках було аж 7,578 таких членів, що були суспендовані, а не прийняті наново. Як при вибиранні готівки, так і при суспензі заважували подібні причини, а саме, недоцінювання ваги і потреби забезпечення та байдужність до всього, що вимагає від нас дещо часу чи гроша. І як з одного боку треба дати велике признання новій іміґрації, що вона як слід оцінила вагу У. Н. Союзу, не тільки на полі забезпечення, але теж і в громадському житті та включила себе численно в Союзові ряди, то з другої сторони треба з прикрістю ствердити, що цей початковий запал розвіявся досить скоро, а на його місце прийшла нехіть, інерція, холод. А коли до цих від'ємних прикмет додати ще байдужність, тоді не диво, що У. Н. Союз втратив через суспензу 7,578 членів в минулих роках.

Про ці недомагання в організаційній ділянці У. Н. Союзу ми мусимо говорити і називати їх властивим іменем. Ми мусимо про них говорити тим більше, що під теперішню пору є ще найменше причин на ці недомагання. Впродовж останніх 4 років був в Америці такий добробут, якого досі ця країна ще ніколи не зазнала. Крім того, чим довше наші нові іміґранти перебувають в цій країні, тим краще вони наладнують свої матеріяльні обставини. Тому, коли в початках їхнього побуту можна було нераз оправдати суспензу, то такого оправдання немає сьогодні. Або інший приклад. Коли чотири роки тому ми жертвували до Народного Фонду УККА понад 100,000 долярів, то тепер немає жадного оправдання на те, щоб ця сума виносила менше. Супроти того, ми мусимо мимоволі питати себе: а як ці справи представлялися б, якщо наступила б справжня економічна депресія, а з нею безробіття, як це вже нераз давніше бувало тут в Америці? Нам треба застановлятись над цими недомаганнями, щоб довести до опам'ятання та вирвати з обіймів байдужности й інерції ще бодай якусь частину нашої спільноти.

Говорячи про ці організаційні недомагання, треба ствердити, що не вся вина є тільки по стороні членів. Частину вини за ці недомагання несуть також і деякі урядники. Бо не всі вони працюють однаково по відділах. Є такі, що не тільки приєднують нових членів, але також не менше праці виказують і в тому напрямі, щоб тих приєднаних членів задержати при членстві. Є знову такі урядники, які, вправді, приєднують нових членів, але в тому самому часі не допильновують вже того, щоб члени не були суспендовані. Є також такі урядники, які зовсім не організують нових членів, а тільки дбають про те, щоб у відділі не було суспензи, а як вже вона має наступити, то тільки в крайніх випадках. Вкінці маємо і таких урядників, які не тільки не приєднують нових членів, але і не дбають про те, скільки членів вони суспендують. Такі відділи підупадають постійно, і хоча їх нема багато, то все таки вони є.

Ці різні категорії урядників впливають відповідно і на ті недомагання, про які тут була мова. У цьому випадку зарада може прийти тільки від самих членів, бо він них залежить, яку управу даний відділ має. А загальне поліпшення щодо приєднування нових членів і задержання в організації тих, що вже є членами, може наступити тоді, коли ми, у першій мірі, відсвіжимо в своїй пам'яті ті прикмети, якими відзначались піонери, будівничі нашої організації. 60-ліття іс-

нування У. Н. Союзу дає нам найкращу нагоду для відсвіження давніх піонерських традицій, тих прикмет, які помагали цим нашим піонерам поборювати навіть найбільші труднощі і перешкоди, з якими вони зустрічались у своїй праці. А ці прикмети, це посвята, жертвенність, гарт духа, відданість справі. Такі прикмети ми повинні не тільки відсвіжити у своїй пам'яті, але засвоїти їх собі, заступити ними нашу дотеперішню байдужність, інерцію. Нам треба виказати, проявити той піонерський дух, який не знав ніяких перешкод, який мав таке розуміння обов'язку супроти своєї організації і цілої української спільноти, що там не було місця на невдачі, який відзначався такою витривалістю, яка мусіла виказувати тільки успіхи. Коли ми будемо відзначатись цими прикметами, тоді можемо бути певні, що ми також осягнемо добрі успіхи в нашій організаційній праці.

Нові роди забезпечення

На 22-гій конвенції У. Н. Союзу в 1950 р. ухвалено, щоб запровадити для дорослих членів два нові роди забезпечення, а саме: Р-65, забезпечення платне по смерти з вкладками до 65-го року життя — та Е-65, забезпечення платне за життя з вкладками до 65 р. життя. Якраз згадані роди забезпечення були і є дуже поширені серед американського загалу, головно від часу, коли з[illegible]ваджено соціяльне забезпечення, що по скінченні 65-го року життя признає людині відповідну пенсію. Тому ці роди забезпечення стали надзвичайно популярними, і на них був і є великий попит в різних асекураційних компаніях. Беручи це до уваги, ми і запровадили ці роди забезпечення, в тій думці, що вони знайдуть і серед нашого громадянства більший попит, ніж будь-які дотеперішні роди, які має наша організація. Та так не сталось. За три і пів року ми зорганізували 245 членів до кляси Р-65, а 320 до кляси Е-65, разом 565 членів. Це зовсім незначне число, коли брати до уваги загальну кількість присднаних нових членів. Набудуче нам треба звернути пильнішу увагу на ці роди забезпечення, тимбільше, що вони є надзвичайно корисні для кожного члена. Тому при організуванні нових членів, треба власне дораджувати аплікантам, щоб вони забезпечувались в цих родах забезпечення.

Захист

У першій відозві, яку, згідно з ухвалою 16-ої конвенції в Рачестер з 1925 року та згідно з дорученням головного уряду з 1926 року, видав був в 1926 р. окремий комітет, було сказано, що вже від багатьох років давався відчувати брак приміщення для сиріт по членах нашої організації, та притулку для старших, немічних членів У. Н. Союзу. Зарадити цьому, як це писалось в відозві, можна тоді, коли при Союзі постане власний Сиротинець-Захист, приміщення для сиріт і старших членів організації.

Поведена в тому часі збірка на дану ціль серед членів і відділів принесла 52,000 долярів. Знову тепер, коли вже закуплено відповідну посілість в 1952 р., члени впродовж останніх двох років зложили на ту ціль приблизно 9,000 дол.

Як відомо, Екзекутива У. Н. Союзу, мала, згідно з конвенційною ухвалою з 1950 року, найдальше до двох років закупити відповідну посілість. Цю ухвалу виконано якраз два роки після конвенції, закуповуючи за $ 70,000 велику посілість близько містечка Кергонксон в стейті Ню Йорк, при вступі в гори Кетскил. Досі інвестовано в ремонт посілости та закупно різних приладів та речей понад $ 200,000. У першому році ця посілість служила покищо тільки як вакаційно-відпочинкова оселя. Проте, її використання в будучому буде також поширене і на інші цілі. У першій мірі робимо старання, щоб там був створений захист для старців, і він певно там постане так скоро, як тільки будуть полагоджені різні формальності та правні вимоги, регульовані стейтовими законами. Ці вимоги великі та строгі, а тому треба і відповідного часу, щоб їх полагодити. Крім того, треба мати на увазі ще і фінансові зобов'язання, що будуть получені з удержанням такого захисту. Бо У. Н. Союз не має тепер такого фонду, з якого міг би покривати ці великі розходи, що будуть зв'язані з утриманням потрібного захисту. Інформації, які ми дістали від подібних Союзові інших допомогових організацій, вказують, що на утримання такого захисту члени поодиноких організацій платять постійну місячну вкладку, звичайно в сумі 10 центів. Це значить, що удержання захисту залежить від нас, членів. Коли члени дадуть урядові Союзу до розпорядження відповідний фонд, тоді можна сподіватись успішного переведення цього діла. З огляду на те, що це надзвичайно важлива справа, конвенція повинна сказати своє слово та перевести відповідну ухвалу.

Крім захисту для старців, оселя буде вживана також для окремих культурних цілей. От тепер плянуємо запровадити там літні курси українознавства для молоді, а також садки для дітвори. Така ціль благородна і висока, бо курси та садки причинилися б напевно до кращої підготовки з молоді будучих провідників і керівників нашого Союзового і громадського життя.

Громадська і культурна праця

Президент нашої країни, Двайт Айзенгавер, заявив недавно, що тепер занадто поважний час на крайнє партійництво. Ось з такого заложення виходила й виходить завжди „Свобода", офіційний орган У. Н. Союзу, пропагуючи серед Союзового членства та цілої української спільноти потребу нашої найширшої участи в розбудові громадського життя та потребу якнайбільшої нашої допомоги, матеріяльної й моральної, у визволенні українського народу з-під московсько-большевицького ярма. Бо український нарід переживає справді важкий час, який вимагає від нас не партійництва, але розуміння потреб нації та надлюдських зусиль, праці, жертвенности. Бо історія українського народу — це історія „крови і сліз", як це недавно писав славний англійський кореспондент Едвард Кренкшо з приводу намагання Москви змушувати український нарід святкувати свою 300-літню неволю в російського наїзника, як річницю свого визволення.

І в останніх 4 роках, від минулої конвенції У. Н. Союзу, ця історія українського народу була дальше історією „крови й сліз". Бо хоча в російському царстві зайшли деякі зміни, хоча не стало самодержця, архизлочинця та вбивника мільйонів українського та інших народів — Сталіна, то доля українського народу осталась незмінною. Останні 4 роки позначені новими великими жертвами й терпіннями, новими ударами, що падали важко на весь український нарід. Москва зліквідувала весь селянський стан, останню і головну остою українства. Вона продовжувала ліквідацію української інтеліґенції за „націоналістичні ухили".

А в тому самому часі наша країна Америка переживала також критичні часи. Бо цих 4 роки були позначені не тільки холодною війною, яка і продовжується, але також і гарячою в далекій Кореї, що тривала майже три роки та коштувала Америці коло 30,000 вбитих, а понад 100,000 ранених.

Саме ця війна в Кореї відкрила Америці та іншим вільним країнам очі на масове народовбивство, якого допускались комуністи вже давніше над різними народами, а тепер допустились навіть на американських вояках. Бо серед тих 30,000 вбитих було кілька тисяч вояків, які були в жорстокий спосіб замордовані, живцем спалені, замучені на смерть. Очевидно, північно-корейські чи китайські комуністи не були б поповнювали цих жахливих злочинів, якщо б не мали директив із самого центру комунізму, з головної кузні злочинів, із самої Москви, яка вже тридцять і кілька років вправляє народовбивство над поневоленими нею народами, вимордувавши за цей час незчислимі мільйони невинних жертв. Це народовбивство було поповнюване в таких страшних розмірах, що культурний Захід не міг навіть повірити. Та тепер наступила вже зміна в цьому. Як не вірити в вимордування цивільного населення, коли поповнюється масове вбивство полонених вояків, і то в війні, де друга воююча сторона має можливість відплати?

Ця корейська війна виказала також Америці ще іншу правду, а саме, що нашим властивим ворогом є не корейці; китайці, чи індокитайці, але імперіялістична Москва, яка стремить до того, щоб запанувати над цілим світом.

Пізнати правдиве обличчя Москви та її заміри допомагали вільному світові, а зокрема Америці, також і американські українці. У цьому напрямі працював і працює також У. Н. Союз. Своїми виданнями англійською мовою він причиняється до кращого пізнання правди про властиві заміри Москви, до кращого розуміння цілої східньо-европейської проблеми.

До вісімох книжок англійською мовою, виданих У. Н. Союзом у попередніх роках, треба додати тепер іще дві нові книжки, а саме: „Україна 20-го сторіччя" і „Україна під Совєтами", написані проф. К. Меннінгом. Значення книжок, виданих У. Н. Союзом, схарактеризував чи не найкраще С. Л. Золцбергер, закордонний кореспондент Ню Йорк Таймсу, в рецензії на книжку „Україна 20-го сторіччя": „Треба дякувати, — писав він, — що маємо такого енергійного вченого, яким є проф. Меннінґ, книжки якого уможливлюють американцям нав'язати контакт з визначним і нами занедбаним европейським народом". Цей контакт між українським народом і американцями був нав'язаний головно через десятки, а то й сотки рецензій, що появились на згадані тут книжки. Ці рецензії можна було знайти в різних журналах та часописах по більших і менших містах на цілому великому просторі американського континенту, і на сході, і на півдні і в середньо-західній частині країни і на далекому заході. При допомозі цих рецензій нав'язано контакт зі сотками тисяч, а то й мільйонами читачів різних часописів, включно з такими впливовими та великими часописами як Ню Йорк Таймс, які обзнайомлювали своїх читачів з цим „визначним і занедбаним" українським народом, з його боротьбою проти того самого комуно-московського ворога людства, який тепер є найбільшим ворогом Америки та всього вільного світу.

Завдяки тим численним рецензіям, читачі поодиноких часописів могли довідатись, що „українська проблема вирішальна в наших часах", та що „української справи вже не можна ігнорувати безкарно", — як це писав один військовий журнал в рецензії на книжку „Україна під Совєтами". А не можна вже довше ігнорувати цієї української справи, бо вона сьогодні є „ключевою проблемою" в Совєтському Союзі, писав рецензент в Ню Йорк Таймсі, Гері Шворц, підчеркуючи, що в цілій системі совєтських справ немає мабуть більш експльозивної проблеми, як справа незалежности України, та що саме ця справа викликувала в Совєтах упродовж останніх 30 років конвульсію за конвульсією.

Не зважаючи на ці видання У. Н. Союзу та на цей прихильний і голосний відгомін, який вони знайшли в англосаському світі, українська справа знаходиться ще дальше в піонерській стадії. Бо хоча бувший американський секретар стейту Дін Ачесон проголосив був свого часу „новий реалізм" в закордонній політиці ЗДА, заявляючи, що тепер вже немає місця на такі імперії, як московська, і хоча теперішній уряд у Вашінґтоні пішов навіть дещо дальше в цій справі, проголошуючи політику визволення поневолених Москвою народів, то все таки ці всі заяви є покищо тільки заявами, і то навіть не зовсім ясними та одвертими, коли мова про пристосування їх до українського народу. Тому ми мусимо ствердити, що українська справа в цій країні знаходиться ще дальше в піонерській стадії. Бо як перші американські піонери здобували з великими трудностями, посвятою і жертвенністю щораз то нові простори, так ми мусимо здобувати серед американського світу щораз то нових приятелів визвольної справи українського народу. Здобувати цих приятелів серед американського загалу, який ще не очистив себе з цієї російської отруї, яку вливала в його жили московська пропаганда десятками років — не є легка справа. Тут треба великої і жертвенної праці, трудів, а що найважніше значно більше гроша, як ми досі звикли давати. Найбільш успішним засобом у поборюванні московської пропаганди є відповідні видавництва. Тому саме нам потрібно й з рамени У. Н. Союзу посилити дотеперішню видавничу діяльність так, щоб кожний новий рік був позначений виданням принаймні одної нової книжки, яка голосила б правду про Україну, а одночасно пригадувала б постійно, що „завоювання і поневолення України Москвою — це приклад і пересторога для світу", як це було написано недавно в одній рецензії на книжку: „Україна під Совєтами".

У. Н. Союз видасть в короткому часі монументальну книгу — „Енциклопедію Українознавства" англійською мовою, яка буде не тільки великим і цінним вкладом в загальну культурну скарбницю, але причиниться також до кращого пізнання цілої української проблеми. У. Н. Союз зможе значно посилити свою видавничу працю, якщо ми тільки подбаємо, щоб у його ряди включились ще нові десятки тисяч наших громадян, що досі не є його членами.

Інвестиції

Останні 4 роки були під фінансовим оглядом надзвичайно успішні. Цей успіх видний в значному зрості загального майна У. Н. Союзу, та в збільшенні надвишки резерви з одної сторони, а знову в збільшенні в користь членства виплат дивіденд і організаційних нагород, з другої.

Коли порівнювати теперішній фінансовий стан У. Н. Союзу зі станом за попередні роки, то під цим оглядом організація ступає вперед справді милевими кроками. Навести б одне порівняння. Заки майно Союзу зросло до одного мільйона долярів, забрало 30 років часу, від 1894 до 1924 року. Тепер маєток організації зріс за 4 роки на $4,091,320.55, а в тому за один тільки 1953 рік на $1,147,459.81. Або знову візьмім під увагу різні виплати. Упродовж 40 років існування організації, це є від 1894 до 1934 року, члени не знали і не чули про якісь дивіденди в Союзі. Тепер упродовж останніх 20 років виплачено членам титулом дивіденд вже близько $1,500,000. Не знали давніше члени і про виплати якихось грошевих нагород. Тепер виплачується приблизно вже по $200.000 річно титулом нагороди за організування нових членів чи знову за колектування вкладок.

До успіхів під фінансовим оглядом щодо зросту майна причинились у першій мірі членські вкладки від збільшеного числа нових членів, а дальше відповідні інвестиції, в бондах та в гіпотеках державних, стейтових, міських і публичної ужиточности. Коли говоримо про фінансові успіхи, то якість інвестицій відогравала також свою ролю. Бо та якість була першої кляси, не зважаючи на те, що труднощі в підбиранні відповідних інвестицій були і є великі. Тут ідеться не тільки про підібрання бондів високої якости, але в тому самому часі і бондів з відповідними відсотками. Як відомо, від минулої конвенції всі нові члени оплачують вкладки, обчислені на тій підставі, що вони, інвестовані, мають приносити не менше як три відсотки. Давніше вкладки були обчислені на підставі Американської Досвідної Табелі, яка передбачала три і пів відсотка від інвестованих грошей, а тепер ми вживаємо Комісарської Звичайної Стандартової Табелі Смертности, обрахованої на припущенні, що вкладки, інвестовані, принесуть три відсотки.

Коли, наприклад, мова про інвестиції в бондах, то в роках 1950 і 1951 ці інвестиції не приносять навіть три відсотки. Роки 1952 і 1953 були дещо кращі під цим оглядом, бо в 1953 р. можна було дістати на них вже навіть три і пів відсотка, хоча загальний відсоток від усіх інвестицій виносить тільки 3.06. Тепер ми знову вертаємо до часів і обставин, які існували в роках 1950 і 1951, де високовартісні бонди не давали навіть три відсотки зиску. Це тільки показує, які труднощі існують в підбиранні таких інвестицій, які, з одної сторони, були б першої якости, а з другої, приносили бодай такі відсотки, яких потрібно конечно на покриття зобов'язань у зв'язку з усталеною висотою членських вкладок.

Ще гірше представляється справа з підшукуванням відповідних інвестицій в гіпотеках. Бо хоча тут можна дістати вищі відсотки ніж від бондів, проте є знову інші труднощі, які не легко побороти. При купні бондів є тільки труднощі в тому, щоб дістати від них відповідні відсотки, бо самі бонди, чи вони першої чи другої якости, можна завжди купити. Знову при уділюванні гіпотек труднощі якраз в тому, що добрих гіпотек взагалі тяжко дістати. Їх розхапують банки чи інші фінансові інституції, що мають окремі відділи і окремих людей, які тільки й тим займаються, що вишукують відповідні реальності для уділювання гіпотек.

Коли мова про фінансову сторінку в цифрах, то воно представлялось так. Упродовж 4 років закуплено бондів на суму $5,642,544.03, інвестовано в гіпотеках $174,600.00, а в реальностях $84,381.37.

Загальна сума, що інвестована в реальностях, виносила з кінцем 1953 р. $299,881.37, в гіпотеках $638,408,38, в бондах $13,569,250.00, а в позичках на членські грамоти $316,572.94.

Упродовж 4 років інвестиції в бондах збільшились на $4,248,884.41, а в реальностях на $84,381.37, а в тому самому часі інвестиції в гіпотеках зменшились на $123,062,81, а в позичках на членські грамоти на $46,591.34.

При цьому треба ще згадати, що хоча впродовж 4 років виплачено дивіденд на суму $425,883.57, то все таки надвишка резерви, яка є властивим мірилом сили, стабільности і певности Союзу, збільшилась на $425,000.00 так, що загальна сума надвишки виносить тепер $3,173,218.08.

Важливу фінансову позицію становить вкінці виплата суми $597,008.72 в формі різних нагород за організаційну працю та колекту вкладок. Коли брати до уваги величину нашої організації, то виплата шістсот тисяч долярів урядникам і членам за їх працю є справді важливою позицією в фінансових оборотах нашої організації.

ЗВІТ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"

від січня 1-го 1950 р. до 31-го грудня 1953 р.

Прихід

	1950-1953	1946-1949	%
Передплата від членів УНС	$ 271,500.00	$ 216,000.00	25
Передплата від читачів	98,824.69	21,662,83	608
Кольпортаж	10,320,06	1,457.16	356
Оголошення	95,805.66	38,522.85	148
Друкарські роботи	124,630.96	49,937.17	150
Продаж календ. книжок, карток	31,397.08	17,163,59	83
Пресовий фонд „Свободи"	941.64	31,618.19	—2978
Зворот за електрику і газ від УНС	1,242.00	1,152.00	8
Зі змін адрес	789.96	198.49	298
Зворот за телефон	1,438.93	766.99	88
Зворот за пошту	678.72	259.67	161
Продаж альманаху УНС	11,812.51	2,731.14	332
Асекураційна дивіденда	85.68	218.15	—60
Зворот від УНС	13,834.15	5,000.00	177
Різні*	5,046.87	6,325.41	—20
Продаж старого металю	—	177.20	
Разом	$ 668,348.91	$ 393,190.84	70
Продажний опуст	—3,915.03	—1,401.30	179
Прихід	$ 664,433.88	$ 391,789.54	70

* Зворот за чищення бюр, продаж олова і паперу і ін.

Розхід

	1950-1953	1946-1949	%
Платня редакторів	$ 75,223.87	$ 58,556.00	28
Платня робітників	241,841.12	132,183.01	83
Платня кореспондентів	29,232,65	12,709.57	130
Поштові видатки	40,415.77	25,289.54	60
Папір й інші матеріяли	149,118.63	61,289.08	143
Електрика й газ	7,539.97	5,443.66	38
Чинш	30,000.00	30,000,00	—
Телефон	4,603.16	2,840.93	62
Канц. і Адм. видатки й приладдя	7,168.12	5,025.70	43
Друкарські прирядди і машини	32,722.66	7,879.45	315
Книжки, календ. й картки	12,777.29	12,533.21	2
Поштова скринка	70.00	64.00	9
Асекурація від вогню і випадків	5,012,81	2,669.76	88
Федер. і стейтові забезп.	7,280,28	3,812.45	91
Комісове від оголошень	682.28	442.32	54
Повісті, фейлетони, переклади	2,993.67	2,074.55	44
Купно книжок для бібліотеки	53,10	52.56	1
Різні*	21,589.37	8,409.97	157
Разом	$ 668,324.75	$ 371,275.76	80
Купний опуст	—664.66	—118.59	460
Розхід	$ 667,660.09	$ 371,157.17	80

* Репрезентація, видатки подорожі, друк в інших друкарнях, власні видання, малюнки для виробу кліш, оправлення річників, газети, журнали та інші.

Баланс 12. 31. 1949	$ 6.377.09
Прихід за 4 роки (1950-1953)	$ 664.433.88
Разом прихід	$ 670,810.97
Розхід за 4 роки (1950-1953)	$ 667,660.09
Сальдо (готівка в банку)	$ 3,150.88

Повища табеля подає приходи і розходи не тільки за останні 4 роки, але також, для порівняння, приходи і розходи за попередні 4 роки. При цьому подано в відсотках збільшення поодиноких позицій.

Коли порівнувати приходи, то вони за 4 роки зросли зі суми $391,789.54 до суми $664,433.88, це є на 70 відсотків. Цей зріст приходів треба завдячити головно таким позиціям, як передплата від читачів, яка збільшилась на $77,161.86, дальше передплата від членів, яка знову збільшилась на 55,500, та оголошення і друкарські роботи, які принесли $131,976.60 більше ніж у попередніх роках.

Отже коли брати до уваги самі приходи, то ми, порівнуючи їх з приходами за попередні 4 роки, осягнули значні успіхи. Та ці успіхи полягають тільки в факті самого збільшення приходів. Бо коли поглянути на табелю розходів то знайдемо, що процентово розходи зросли більше ніж приходи. Вони бо зросли на 80 відсотків, коли приходи тільки на 70, а тому видавництво „Свобода" нічого не скористало зі збільшених приходів. На збільшення розходів зложились головно такі позиції: Платня робітників зросла на 83 відсотки через побільшення персоналу і підвишку платні. Платня кореспондентів збільшилась на 130 відсотків через заанґажування більшого числа кореспондентів. Видатки на папір зросли на 143 відсотки через подорожчання паперу, а також через зужиття збільшеної його скількости. Є ще одна важна позиція, де збільшення виносило 315 відсотків через закупно двох лайнотайпів та деяких нових частин до різних машин, та цей видаток треба вважати вже інвестицією, а не тільки звичайним розходом.

Я навів, як приклад, тільки більші суми в приходах і розходах, хоч очевидно збільшення приходів і розходів видно також і з всіх інших менших позицій.

У вестибюлі біля залі конвенційних нарад в готелі Статлер був окремий станок з переважно англомовними виданнями УНСоюзу. Цими виданнями живо інтересувалися делегати і гості, зокрема американці. Завідувала станком п-ні Квітка Стецюк (посередині), урядничка Адміністрації „Свободи", а в потребі їй допомагали інші пані, включно з дружиною голови УНСоюзу, п-нею Степанією Галичин (зліва) та п-нею Близнак (праворуч), що спільно вітають гостей.

При цьому треба піднести тут одну важливу і додатню сторінку. У попередніх 4 роках, та взагалі в останніх кількадесяти роках У. Н. Союзу завжди доплачував до видавництва „Свободи". З цієї причини адміністраційний фонд зменшився був уже до такого ступня, що на дальше не було вже можливости доплачувати. Отже останні 4 роки становили виняток під цим оглядом, бо в цих роках У. Н. Союз нічого не доплатив. Та це не значить, що передплата від членів, яка виносить 50 центів місячно, або 30 центів місячно від членів у віці 70 і вище, була вистачальною на покриття видатків, получених з виданням самого часопису. Ця передплата не покривала всіх видатків, і різницю у видатках, яка була значна, покрито головно з приходів від оголошень, друкарських робіт та передплати від не-членів. Згадані приходи вможливили також і певне поліпшення самого часопису, щодо змісту і щодо його формату. Ми мали значно більшу кількість кореспондентів ніж давніше, а цей факт уможливив заповнювати часопис більше цікавим і різноманітним матеріялом. Перейшовши з 7 на 8 колумн друку на кожній сторінці, а крім того на менший друк, та додаючи до газети час від часу окрему картку або дві, ми дали читачам на 75 відсотків більше матеріялів до читання, ніж це було попередньо.

При цьому треба ще згадати про збільшену видавничу культурну ділянку в цих 4 роках. Як відомо, в часі від березня 1952 до березня 1953 ми видавали тижневик літератури, мистецтва, культури. Взялись ми за це видавництво, маючи на увазі, що там, поза залізною заслоною, український нарід не має змоги плекати свобідно свою рідну культуру, що там Москва безпощадно винищує всякі прояви українського культурного розвитку, а тому на нас спочиває тим більший обов'язок дбати тут на вільній американській землі про плекання цієї культури. Взялись ми за це видавництво також з думкою, що йдемо назустріч бажанню великої кількости громадян, які такого видання домагались.

Наші сподівання не сповнились. Ми не дістали відповідної кількости передплатників, хоча річна передплата виносила тільки $3.75. У такий спосіб треба було доплатити до цього тижневика впродовж одного року його існування $10,000. По упливі одного року ми рішились перейти з тижневика на двотижневик, як безплатний додаток до „Свободи", виходячи з такого заложення, що коли вже маємо доплачувати до видавництва, то хай з нього користають всі члени.

Коли вже мова про поліпшення часопису, то треба ще згадати, що в останніх часах ми призначили одну сторінку в „Юкрейнієн Вікли" для проблеми молоді, чергуючи цю сторінку для цілей Пласту, Студентів, Спортовців і Спілки Української Молоді в Америці. Зробили ми це з думкою, що в такий спосіб причинимось до зближення та кращої співпраці між старокраєвою та родженою тут молоддю, придержимо її тісніше при українських організаціях, та з'єднаємо її до успішної праці в користь розбудови нашого життя тут, та в користь визвольної української проблеми взагалі.

У цих 4 роках припав 60-літній ювілей „Свободи" й У. Н. Союзу. З цього приводу ми видали на 1953 рік Альманах „Свободи", а на 1954 рік Альманах У. Н. Союзу, під наголовком „Українці в вільному світі". У цих двох Альманахах зібрано багато цінного матеріялу, який інакше був би не появився. Зібрано в них поодинокі етапи розвитку У. Н. Союзу і його органу „Свободи", як теж загальні інформації про українську пресу та про життя українців у цілому світі. Оба Альманахи служитимуть як важливе джерело інформацій не тільки для нашого загалу, але і для майбутнього дослідника розвитку українського життя в різних країнах.

Накладом „Свободи" видано також надзвичайно цінну книжку „Рай", написану В. Баркою. Видано, як це писав один рецензент, „найбільший твір української літератури на вигнанні", видано твір, про який цей самий рецензент писав що це тріюмфальна пісня про незнищиму моральну силу українського народу.

Та коли мова про фінансову сторінку згаданих тут видавництв, то вона представляється гірше ніж навіть можна було припустити. Бо не зважаючи на те, що, наприклад, твір Барки є таким важливим вкладом в нашу культурну скарбницю, не зважаючи на високу вартість цього твору, між сотками тисяч нашої імміграції знайшлось покищо тільки кілька сот громадян, що закупили цю книжку.

Закінчуючи цей свій звіт про діяльність У. Н. Союзу і його органу „Свобода", треба ствердити, що хоча ми не виконали вповні в цих 4 роках тих усіх завдань, які ми перебрали на себе на минулій конвенції, то все таки ми осягнули значні успіхи.

Чотирнадцять тисяч нових членів, які збільшили Союзові ряди, понад чотири мільйони долярів, на які збільшився маєток Союзу, видання англійською мовою книжок „Україна 20-го сторіччя" та „Україна під Совєтами", які причиняються до кращого пізнання східно-европейської, а зокрема української проблеми, два роки підготовчої праці до видання монументальної книги „Енциклопедії Українознавства" англійською мовою, два Альманахи і роман „Рай" українською мовою, збільшена матеріяльна поміч У. Н. Союзу і його членства на працю Українського Конгресового та Злученого Українського Американського Допомогового Комітетів, і взагалі на кожну таку акцію, яка допомагає визвольним змаганням українського народу, пожвавлена активність членів У. Н. Союзу в загальній громадській праці — це свідоцтво живучости нашого Українського Народного Союзу, це одночасно свідоцтво відданости широкого загалу членів його високим ідеалам, тим ідеалам, які, як це писав недавно з нагоди 60-ліття У. Н. Союзу один американський часопис, зробили Союз такою організацією, що вона сьогодні є „надхненням і гордістю для Українців у цілому світі".

(Продовження буде)